

Samenlevingsopbouw

Op de Conferentie Sociale Agenda 2002-2006 spraken zo'n 250 mensen uit de sociale sector over veiligheid, zorg en onderwijs. Vanuit de invalshoeken burgers, professionals, bestuurders en multiculturaliteit keken ze welke punten op de nieuwe agenda horen. "We moeten weer trots worden op onze sector."

Door de Reconstructiewet zal het aantal agrarische bedrijven drastisch moeten dalen, met alle gevolgen van dien voor de plattelandssamenleving. Voor de gemeente Gemert-Bakel reden extra energie te steken in de leefbaarheid.

Moeten werkveld en opleidingen CMV 'generaliseren' of 'specialiseren', vroegen studenten van de Hogeschool Driebergen zich af. "Wat is er gebeurd met de vraag naar specialisten?"

Colofon

Samenstelling en redactie:

Fenny Gerrits, (hoofdredactie),
Coby van Geffen (eindredactie),
Ed Kooger, Wil van de Leur
en Kees Stuurup.

Administratieve ondersteuning:

Patty Schellekens en John
Struiken.

Cartoon pag.11 Marnix Rueb.

Foto/illustratie omslag: foto:
Marcel van Nieuwenhuijsen
Vormgeving/DTP: John Struiken.

Druk: Stimio Meteren.

Abonnementen:

De jaaronnemementsprijs
bedraagt €40,- voor het eerste en
€37,- voor het tweede en verdere
abonnements. Losse nummers
kosten €7,50- (Prijzen exclusief
portokosten.)

Opzegging van abonnementen
dient schriftelijk vóór 1 december
te geschieden.

ISSN.0929-2187.

Redactie en administratie:

Prinsegracht 51,
2512 EX Den Haag,
Telefoon: 070-380 4431,
faxnummer: 070-380 9973.

E-mail Internet:

info@opbouwwerk.nl

Advertentie tarieven zijn op aan-
vraag verkrijgbaar.

Kopijsluitingsdatum volgende nr.:
1-7-'02

LANDELIJK
CENTRUM
OPBOUWERK

Ten geleide

Het tintelt weer in opbouwwerklân, vindt Joop Hofman. Niet alleen is er eindelijk een beroepsvereniging en zijn er initiatieven voor plaatselijke netwerken; ook praktijkgerichte scholing, zoals in de training Next Generation, leidt tot nieuwe, veelbelovende relaties.

In 'Werken aan jongerenparticipatie' beschrijft Anette van den Bosch hoe het PEP-project meer PEP brengt in het activiteitenaanbod voor jongeren en nieuwe impulsen biedt voor de jongerenwerkers.

Ook het platteland is in beweging, zij het iets minder tintelend. De invoering van de Reconstructiewet en het dreigende tekort aan huisartsen hebben consequenties voor de leefbaarheid op het platteland. Meer daarover leest u op respectievelijk pagina 4 en 16. Dick

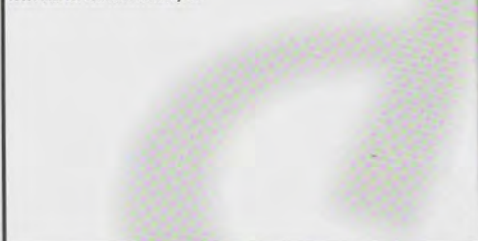
Meesterberends ten slotte, praat met gemeentebestuurder Munniksma over de vernieuwing van het landelijke gebied.

Zo'n 250 mensen uit de sociale sector spraken op 31 mei op de conferentie Sociale Agenda over een nieuwe agenda voor de komende jaren. Een samenvatting van de lezingen en een impressie van de workshops vindt u op pagina 12-13 en 14.

Pagina 28

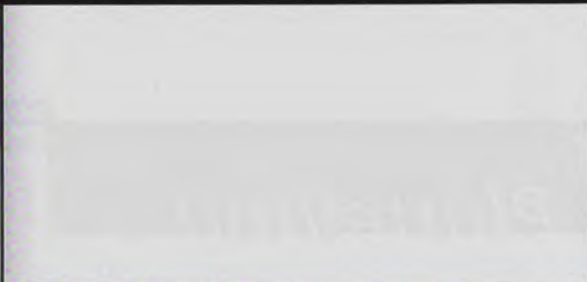

Werk, geld, onhandigheid en sport belemmeren vaders om meer te zorgen
foto: Marcel van Nieuwenhuijsen

Inhoud

4. Extra aandacht voor leefbaarheid in Gemert-Bakel, Hans de Kuyper
7. Column: Agenda van de toekomst? Wil van de Leur
8. Lente in opbouwterrein, Joop Hofman,
10. Daklozenopvang Deventer uitgebreid
11. Cartoon: Bewoners luisterden voorzitter af, Marnix Rueb
12. Conferentie Sociale Agenda 2002-2006: 'Tijd voor een renaissance van de professional', Coby van Geffen
15. Beleidstaal onder de loep
16. Help! De dokter verdwijnt! Fred Rondeel
17. 490 Opvangvoorzieningen in Vadecum 2002-2003
18. Werken aan jongerenparticipatie: PEP-project, Anette van den Bosch
20. Plattelandsvernieuwing: een coproductie, Dick Meesterberends
22. Kiosk, Jos van Meeuwen
24. Met het OOG op de toekomst, Eric Trinconi
26. De oppervlakkige diepte, Debat over generaliseren of specialiseren in het CMV-werkveld, Lidewij Kruizinga en Cathelijne Vercoeteren
27. Vrouwen vertellen over hun moedercentrum
28. Vaders willen wel zorgen, maar..., Evelien Tonkers
30. Zmv-vrouwen in het zonnetje, Coby van Geffen
32. Extra aandacht voor vrouwen uit etnische minderheidsgroepen en Aankondiging Vakconferentie Opbouwwerk
33. Stad en Land, Diana van Oort
36. Advertentie

Pagina 24

Vin: de stichters Annelke Boer, Dannie Jansma, Margie Veenstra en uitgever Erik Trinconi tijdens de presentatie van het OOG-boek. Foto: Aad van der Voo

Pagina 8

De Klapkeet in Deventer, een goed voorbeeld van opbouwwerk op straat

foto: Raster Welzijnsgroep

Met de Reconstructiewet Concentratiegebieden wil de overheid de kwaliteit van het landelijk gebied verbeteren. De vaststelling van de wet betekent echter ook dat het aantal agrarische bedrijven in deze gebieden drastisch zal moeten dalen. En dat heeft vanzelfsprekend consequenties voor de leefbaarheid. Voor de gemeente Gemert-Bakel reden extra energie te steken in de leefbaarheid van het platteland.

Varkensstal in Millheeze

Foto: Gemeente Gemert-Bakel

Reconstructiewet heeft grote gevolgen

Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Reconstructiewet Concentratiegebieden wordt verspreid over het land een aantal pilots uitgevoerd. Deze zijn bedoeld om ervaring op te doen met het proces van reconstructie. Een van de pilots vindt sinds enkele jaren plaats in de Oost-Brabantse gemeente Gemert-Bakel. Deze gemeente telt zeven kernen. De hoofdkern Gemert heeft zo'n vijftienduizend inwoners, Elsendorp is met ruim duizend inwoners het kleinste. De kleinere kernen De Rips, Millheeze en Elsendorp hebben een sterk agrarisch karakter met voornamelijk intensieve veehouderij. Maar het aantal agrarische bedrijven zal aan het eind van dit decennium met bijna driekwart gedaald zijn ten gevolge van de Reconstructiewet.

In 1997 werd Nederland getroffen door een ernstige varkenspestepidemie. Wie herinnert zich niet de beelden van wat klinisch werd omschreven als 'het ruimen van bedrijven?', maar wat in werkelijkheid afschuwelijke tafereels opleverde van dode varkens die met grijpers in vrachtwagens

werden gegooid. Toen eind 1997 de balans werd opgemaakt bleek dat de pest het leven had gekost aan 9,5 miljoen varkens en 3 miljoen zeer jonge biggen. Dit bleek de aanleiding om – voor het eerst na jaren van almaar voortgaande schaalvergroting – na te gaan denken over de situatie in de intensieve veehouderij die vooral is geconcentreerd op de zandgronden in Oost- en Zuid-Nederland. Hoe kwetsbaar die situatie was bleek ook in de jaren erna, toen verschillende andere dierziekten de kop opstaken – met als voorlopig laatste dieptepunt de mond- en klauwzeercrisis die in het voorjaar van 2001 de sector trof en opnieuw schokkende beelden teweegbracht. De kans op besmettelijke veeziekten, maar ook milieuproblemen, zoals veresting, verzuring en stank maakten de aanpak van de intensieve veehouderij noodzakelijk.

Reconstructiewet

Dit alles leidde ertoe dat de rijksoverheid, niet in de laatste plaats daartoe aangezet door de Europese Unie, besloot in te grijpen. Na een voorbereiding van enkele jaren en veel politiek geharrewar en maatschappelijke onrust, werd begin dit jaar de

Reconstructiewet Concentratie-gebieden vastgesteld.

De concentratiegebieden waar de wet betrekking op heeft, omvatten globaal de Gelderse Vallei, Oost-Gelderland, Oost-Overijssel, het oosten van Noord-Brabant en Noord-Limburg. Hoe groot de concentratie van vee hier is, blijkt uit de cijfers: hier vinden we ruim tachtig procent van de varkensstapel, ruim zestig procent van de pluimveehouderij en bijna vijftig procent van de rundveehouderij.

Met de Reconstructiewet wil de overheid de kwaliteit van het landelijk gebied in de concentratiegebieden verbeteren. Kwaliteit wordt hierbij breed opgevat, zo blijkt uit de doelstellingen die genoemd worden. Het gaat om duurzame landbouw, sterkere natuur, bos en landschap, verbetering van de recreatieve mogelijkheden, waterhuishouding en waterkwaliteit, minder milieubelasting, verbetering van de infrastructuur, het woon- en werkklimaat en de economische structuur.

Ingrijpende veranderingen

Om al die – deels tegenstrijdige doelen – te kunnen realiseren, wordt toegewerkt naar

voor leefbaarheid in Gemert-Bakel

Vernieuwing in het dorp

Foto: Gemeente Gemert-Bakel

voor plattelandssamenleving

een zonering van het buitengebied. De concentratiegebieden zullen worden ingedeeld in landbouwontwikkelingsgebieden (waar de landbouw kansen krijgt), verweavingsgebieden (waar wonen, landbouw en natuur samen gaan) en extensiveringgebieden (waar wonen en natuur de boventoon voeren).

Om veehouders te stimuleren te stoppen met hun bedrijf kwam er vorig jaar een Regeling Beëindiging Veehouderijtakken, de zogenoemde 'opkoopregeling'. Van die mogelijkheid werd druk gebruikgemaakt en inmiddels zijn en worden op tal van plaatsen agrarische bedrijfsgebouwen gesloopt. Daarmee worden de ingrijpende veranderingen op het platteland ook echt zichtbaar. Inmiddels zijn in alle concentratiegebieden commissies samengesteld die de taak hebben de ideeën uit de wet regionaal uit te werken. De commissies zijn breed samengesteld: naast gemeenten zijn waterschappen, natuur-, landbouw- en milieuvanorganisaties vertegenwoordigd.

Voor het gehele proces van reconstructie is een periode van tien tot twaalf jaar uitgetrokken. In die periode gaat het platteland letterlijk op de schop.

Sociale gevolgen

Gemert-Bakel is een van de gemeenten waar veel intensieve veehouderij is gevestigd. Onder de ruim vijfhonderd agrarische bedrijven in de gemeente vinden we een kleine vierhonderd veehouderijen. Vooral de varkenshouderij en melkveebedrijven zijn sterk vertegenwoordigd. Vergeleken met de rest van Nederland gaat het hier om relatief grote bedrijven. Verder zijn er een twintigtal pluimveebedrijven en verhoudingsgewijs veel nertsbedrijven.

De verwachting is dat de gevolgen van de reconstructie hier groot zullen zijn. Frans van Ekert, wethouder van Gemert-Bakel en voorzitter van de reconstructiepijler, schat dat in Gemert-Bakel het aantal agrariërs in 2010 vergeleken met 1990 met de helft tot driekwart zal zijn gedaald. De gevolgen hiervan strekken veel verder dan voor de betrokken agrariërs of de agrarische sector. Daarom is in het pilotproject Gemert-Bakel van meet af aan gekozen voor een integrale, gebiedsgerichte aanpak, met aandacht voor de ecologische, economische én sociaal-culturele aspecten van de reconstructie. Dit maakt Gemert-Bakel tot een landelijk voorbeeldproject, ook in het BANS-aan-

dachtsgebied vitalisering van het platteland. BANS staat voor Bestuursakkoord-nieuwe-stijl, het afsprakenkader dat kabinet, provincies en gemeenten voor de afgelopen kabinetperiode hebben gesloten. Ondanks de goede bedoelingen bleek gaandeweg de uitvoering dat de aandacht voor de sociaal-culturele pijler toch achterbleef. Daarop hebben de plaatselijke reconstructiecommissie en het gemeentebestuur het PON Instituut voor advies, onderzoek en ontwikkeling in Noord-Brabant opdracht gegeven de sociale gevolgen van de reconstructie systematisch in beeld te brengen en voorstellen te doen voor activiteiten die de negatieve effecten ervan tegengaan.

Inbreng bevolking

Als we het hebben over de effecten van de reconstructie op sociaal terrein, dan komen we al snel bij het begrip 'leefbaarheid'. Leefbaarheid is te omschrijven als de kwaliteit van de woon- en leefomgeving in brede zin. In het project Reconstructie en leefbaarheid in Gemert-Bakel is leefbaarheid – in navolging van diverse andere studies over leefbaarheid op het platteland – onderverdeeld in zes aspecten: sociaal klimaat, wonen, voorzieningen, verkeer en bereikbaarheid, werken en de relatie tussen burger en overheid. Op al deze aspecten zijn gegevens verzameld. Leefbaarheid wordt echter niet alleen bepaald door objectieve, meetbare gegevens, maar heeft ook een belangrijke subjectieve component, namelijk de beleving van de leefbaarheid door de bewoners. Wat voor de een leefbaar is, hoeft dat voor een ander niet te zijn. Zo maakt het als je in een klein dorp woont veel uit of je over een auto beschikt of juist niet.

Daarom gaf het PON een belangrijke rol aan de bevolking en haar organisaties. Dan alleen immers ontstaat goed zicht op de maatschappelijke ontwikkelingen in en rond de dorpen en op de waardering ervan door de inwoners. Bijkomend voordeel was dat bijna alle kernen (op Gemert na) de beschikking hebben over een dorpsraad. Van meet af aan zijn de dorpsraden betrokken bij het project. Via hen werden andere verenigingen en bewoners benaderd.

Aanpak per dorp

Een andere belangrijke keuze was te gaan werken per kern – de gemeente telt zeven kernen, met grote onderlinge verschillen. Ze variëren qua grootte: de hoofdkern Gemert heeft zo'n vijftienduizend inwoners, Elsendorp is met ruim duizend inwoners het kleinst. Ook qua ligging zijn er grote verschillen: kleine dorpen als De Mortel en Handel liggen vlak bij de hoofdkern, terwijl andere kleine dorpen, zoals Elsendorp en De Rips, relatief ver verwijderd zijn van grotere kernen. Ook de historie van de dorpen verschilt: Elsendorp en De Rips zijn typische ontginningsdorpen, die begin vorige eeuw zijn gesticht, terwijl de andere dorpen een historie hebben die veel verder teruggaat in de tijd. Tot slot verschilt ook het belang van de agrarische sector per kern: grotere kernen als Gemert en Bakel hebben een veel minder agrarisch karakter dan kernen als Elsendorp, Milheeze en De Rips. Door al die verschillen wordt de leefbaarheid per kern anders ervaren en zijn de verwachte effecten van de reconstructie per kern verschillend.

In elk dorp werden twee bijeenkomsten voor geïnteresseerde bewoners gehouden. Tijdens de eerste werd, aan de hand van verzamelde feiten en cijfers, gesproken over de leefbaarheid ter plekke. Daarbij ging het om vragen als: hoe vinden mensen het om in het dorp te wonen, wat gaat goed, wat zou beter kunnen? Tijdens de tweede bijeenkomst is vooral gesproken over mogelijke activiteiten die de leefbaarheid versterken.

In het algemeen was er een behoorlijke belangstelling onder inwoners om deel te nemen aan de discussies. De opkomst was het grootst in die dorpen waar de dorpsraad actief mensen had geworven. De gesprekken die werden bijgewoond door gemeenteambtenaren en een vertegenwoordiging van het gemeentebestuur, werden in kleinere groepen gevoerd, zodat iedereen goed aan bod kon komen.

Gevolgen van de reconstructie

Het project in Gemert-Bakel laat zien dat de reconstructie grote gevolgen zal hebben, niet alleen voor de betrokken agrariërs en hun gezinnen, maar voor de gehele plattelandssamenleving ter plekke. Maatschappelijke ontwikkelingen die zich vandaag de dag al voordoen op het platteland, zullen erdoor versterkt worden. Zo is er bijvoorbeeld sprake van een ten

dens dat dorpen steeds meer functies kwijt raken. Dat geldt niet alleen voor werkgelegenheid en bedrijvigheid, maar ook voor tal van voorzieningen. Dit heeft tot gevolg dat dorpen meer en meer uitsluitend een woonfunctie hebben. Als het belang van de agrarische sector verder afneemt, zal het monofunctionele karakter van dorpen alleen nog maar sterker worden. Daarbij komt dat woningen en kavels niet zelden naar mensen 'van buiten' gaan ('Zij kunnen het betalen, onze kinderen niet meer'). Ook de ruimte-voor-ruimte-regeling (die de mogelijkheid biedt om extra woningen te realiseren en met de opbrengst daarvan de sloop van stallen te betalen) zal het proces van instroom in de dorpen van mensen van elders verder versterken. Het gaat hier immers om woningen op kavels van 1.000 m², woningen die voor veel dorpsbewoners te duur zullen zijn.

Het verenigingsleven, dat door de bewoners genoemd wordt als een sterk punt van het leven op het platteland, komt ook hier onder druk te staan.

Landelijk gebied revitaliseren in ruimtelijke, economische én sociale zin

Dat komt doordat het door de groeiende individualisering moeilijker wordt om vrijwilligers te vinden die zich in willen zetten voor het verenigingsleven. Bovendien worden de eisen die door wet- en regelgeving aan vrijwilligers worden gesteld steeds zwaarder. De reconstructie zal het verenigingsleven, zeker in de kleinste kernen als Elsendorp, De Mortel en De Rips waar verenigingen hun bestaan voor een belangrijk deel danken aan agrariërs, verder aantasten. Tot slot zal ook de tendens van ontgroening en vergrijzing – die kenmerkend is voor het platteland – verder versterkt worden, als blijkt dat ook jonge agrarische gezinnen als gevolg van de reconstructie vertrekken.

Met andere woorden: we mogen verwachten dat de ontwikkelingen in de leefbaarheid die er – los van de reconstructie – al waren op het platteland, door de reconstructie alleen nog maar versterkt zullen worden. Dat betekent dat in het reconstructieproces de kansen moeten worden benut om deze ontwikkelingen positief te beïnvloeden. Niet voor niets spreekt men in Brabant van de 'revitalisering van het landelijk gebied'. Die revitalisering moet dan breed worden opgevat in ruimtelijke, economische én sociale zin.

Start projecten

Naast een beschrijving van de feitelijke en ervaren leefbaarheid per dorp en de ontwikkelingen daarin, is ook het Actieprogramma Leefbaarheid een belangrijk resultaat van het project. Daarin worden twintig projecten benoemd die de leefbaarheid van de dorpen verder kunnen versterken. Het gaat daarbij om uiteenlopende zaken als een versterking van de rol van dorpsraden, ondersteuning van vrijwilligers en -organisaties, realisatie van kinderopvangmogelijkheden, benutten van recreatieve mogelijkheden van de dorpen, ruimte voor starters op de woningmarkt, aandacht voor ouderen, behoud van voorzieningen in multifunctionele accommodaties en ontwikkeling van kleinschalig openbaar vervoer.

Uiteraard biedt het Actieprogramma Leefbaarheid op zich nog geen garantie dat er daadwerkelijk iets gaat gebeuren aan de leefbaarheid. Daarom is van meet af aan veel aandacht besteed aan de voorwaarden die nodig zijn om projecten te kunnen uitvoeren.

Op de eerste plaats is geld nodig. De gemeenteraad heeft in de begroting voor 2002 een bedrag van twee ton (in gulden) opgenomen als eerste financieringsbron voor de uitvoering van projecten uit het actieprogramma. Daarnaast is menskracht nodig. Zowel de gemeente als de plaatselijke welzijnsinstelling Impuls zet personeel in om projecten uit te gaan voeren.

Invloeds heeft de gemeenteraad besloten welke projecten uit het actieprogramma als eerste zullen worden aangepakt. Met de uitvoering van de eerste projecten is inmiddels al een begin gemaakt.

Voor het hele proces van reconstructie is een periode van tien tot twaalf jaar uitgetrokken

In Gemert-Bakel staat leefbaarheid nu op de agenda – het is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokkenen ervoor te zorgen dat dat de komende tijd zo blijft. De ervaringen die in Gemert-Bakel zijn opgedaan, zullen op andere plaatsen verder worden benut.

Hans de Kuiper is medewerker van het PON Instituut voor advies, onderzoek en ontwikkeling in Noord-Brabant te Tilburg.

<

Als mensen, burgers jarenlang en toenemend als consument, klant, cliënt aangesproken worden; en steeds minder als verantwoordelijke actor en mededragers van (kleinschalig) initiatief en organisatie, werkt dat moreel en sociaal ondermijnend uit. Wanneer tegelijkertijd jarenlang en systematisch tomeloze schaalvergrotingsprocessen in tal van sectoren het hoogste goed zijn, vervallen de kansen op hechting en wederzijdsheid tussen de sectorale instanties en de mensen, burgers; en werkt dat anonymiserend en vervreemdend uit. Indien die twee procesgangen zich bovendien voordoen in een samenleving die al op tal van fronten hevig in verandering is, gaan vitale zaken stevig mis, vindt maatschappelijke destructie plaats.

Daarom is de **Agenda van de toekomst**, opgesteld als advies aan de nieuwe regering (door MO-Groep, NIZW, Vereniging Steunfuncties Welzijn en Vereniging van Directeuren van lokale Welzijnsorganisaties) ronduit een verschrikkelijk document. Elke analyse van de maatschappelijke situatie en uitdaging ontbreekt, op gelijke wijze wordt (grootschalig) sectoraal bedrijfsbelang in vijf punten gepresenteerd, uitmondend in het voorstel een College Deltaplan Welzijn in te stellen.

Nou is de idee Deltaplan wel pathetisch en weinig origineel, maar op zich: ach, elke sector spiegelt elke nieuwe regering voor dat rampen komen, maar afgewend kunnen worden mits... Maar de ellende is dat de gepresenteerde agenda het *onwelzijn en de vervreemding* in Nederland krachtige impulsen zal geven. Agendapunt 1 laat daar geen misverstand over bestaan:

Gezamenlijk uitgangspunt: elke burger telt

Alle burgers zorgen er ook voor om mee te tellen. Door toegang te hebben tot voorzieningen en diensten die nodig zijn voor hun welbevinden. En door daar ook gebruik van te maken.

Ogen uitwrijven: hier staat plompverloren niet alleen dat de burger primair (zo niet uitsluitend!) consument is, maar dat wordt ook nog tot drie maal toe in verschillende bewoordingen in de gebiedende wijs geformuleerd! Proef een zin als: *door toegang te hebben tot voorzieningen en diensten die nodig zijn voor hun welbevinden*.

En proef nu een zin als: *door zelf en samen verantwoordelijkheid en initiatief te nemen tot onderlinge organisatie, samenwerking en dienstverlening die zij nodig achten voor hun welbevinden*.

Agendapunt 2 werkt het zonnige aanbod uit:

Gezamenlijk aanbod: overal en goed bereikbaar

Snel op weg naar een dekkend stelsel van voorzieningen. Door samenwerking en overtuigd partnerschap.

Het benauwende is nu juist dat *dekkend stelsel van voorzieningen*, waarmee derhalve *'aanbod'* en de *'kwaliteit daarvan'* centraal staan.

In dat kader past ook de dringende wens om 'gaten' in de sociale infrastructuur te dichten. Een desastreuze misvatting die de sociale infrastructuur ziet als een soort 'pipe-line-systeem' met voldoende aftappunten voor de consument.

Om het hard en duidelijk te zeggen: in een turbulente, levende samenleving kan het niet zo zijn dat een autonoom geworden voorzieningssysteem de sociale infrastructuur is. Dan worden mensen en initiatieven verstikt, dan worden toegangscode's lachwekkend gecompliceerd.

Het –altijd te laat, te weinig en verkeerd- sleutel- en bijstelwerk in *het aanbod* is een eenzijdige institutionele offerte.

'Snel op weg naar een dekkend stelsel aan voorzieningen en diensten', proef die zin: alleen het *'snel'* is leuk en verdient een Koperen Loekie.

Veel leuker is het volgende: *voorzover het stelsel aan voorzieningen en diensten niet dekkend is of mankerend functioneert, liggen hier uitgelezen kansen mensen, burgers support te bieden om eigen en gezamenlijke verantwoordelijkheid en actie te realiseren.*

Consequente steun daaraan draagt ook bij aan het verminderen van enkele zeer schadelijke wanverhoudingen in de Nederlandse sociale architectuur, met name die tussen 'grootschaligheid' en 'kleinschaligheid'; en die tussen 'institutionele verstening' en 'mensgestuurde samenlevingsontwikkeling'.

Dat de centrale actoren in *'welzijn'* zo gevangen zitten in hun hang en drang naar *'bedrijfskolomvorming'* stemt alleen maar treurig.

Het maakt wel eens temeer duidelijk dat opbouwwerk, als advies en steun aan burger- en bewonerinitiatief haar eigen beroepsmatige verantwoordelijkheid moet nemen.

En die kan niet gelegen zijn in *de agenda van het verleden* die het welzijnsfront op tafel heeft gelegd.

<

Lente in opbouwwerkland

Het opbouwwerk staat volop in de belangstelling. Maar voor goed opbouwwerk is meer nodig dan masterplannen over sociale cohesie en platforms over interdisciplinaire multiculturaliteit. Nederland schreeuwt om opbouwwerk uitgevoerd door mensen die het vak zien als een ambacht, die antwoord weten op de vraag hoe sociale vraagstukken kunnen worden opgelost. Voor deze groep opbouwwerkers heeft Transfergroep Rotterdam een training georganiseerd onder de naam *Next Generation*.

Het opbouwwerk is weer helemaal in beeld. De ene nota over 'sociale cohesie' na de andere politieke uitspraak over 'interactieve beleidsvorming' vliegt over tafel; beleidsambtenaren hebben het over 'een betere balans tussen fysieke en sociale ontwikkeling', en let ook eens op het ministerie van VROM dat een contourenschets Sociale Wijkvisie heeft opgezet. De politieke opschudding over de opkomst van de Leefbaren maakt dat de roep om aansluiting bij 'de dagelijkse dingen in de straat' weerklinkt vanuit de bestuurlijke vleugels van het stadhuis. Kortom, het is lente in opbouwwerkland. Maar voelt het opbouwwerk de bloesem aan haar eigen takken ook? Jazeker! Welzijnsinstellingen kopen werkers bij elkaar op alsof ze op de transfermarkt van vrije voetballers rondlopen. En de open vraagstrategie via de advertentiekolommen in De Volkskrant is ingeruild voor de persoonlijke netwerkstrategieën omdat instellingen op deze wijze beter blijken te kunnen scoren. Want het probleem in opbouwwerkland is niet langer de schaarste aan formatieplaat-

sen, maar een schaarste aan ervaren opbouwwerkers. Mensen die het nog steeds prachtig vinden op straat te werken aan grote begrippen als sociale cohesie, interactiviteit, draagvlakontwikkeling, multiculturaliteit, leefbaarheid, sociaal wijkkapitaal, et cetera. Een buitenstaander zou zeggen "Ja, natuurlijk deze vraagstukken spelen zich op straat af en moeten op datzelfde niveau aangepakt worden." Maar je krijgt koude rillingen als je bedenkt hoeveel platforms interdisciplinaire multiculturaliteit er zijn, en hoeveel masterplannen sociale cohesie er worden uitgetekend achter pc's. Of neem de beroemde ABCD-methode, intensiever onderwerp van bespreking en onderzoek geweest, dan dat deze domweg wordt uitgevoerd in een Nederlandse wijk.

Opbouwwerk als ambacht

In al deze zoektochten naar de sociale krachten van de wijk komen een aantal punten steeds weer terug. In de eerste plaats de wil en wens echt iets aan sociale vraagstukken te doen. Maar ook en vooral de onmacht 'hoe' dat te doen. Opbouwwerkers kunnen, of sterker nog, moeten een antwoord geven op de vraag 'hoe dit echt en goed aan te pakken'.

Minder projectmanagement en afdelingsoverleg en meer sociale loodgieterij en straatcontact

Nog sterker zelfs; opbouwwerkers zouden zich zo assertief moeten durven presenteren dat al deze interne overleggroepen zichzelf na de oprichtingsbijeenkomst onmiddellijk weer opdoeken. Is dit Pim Fortuyn-retoriek? Nee, gemeenten houden vacatures achter omdat ze willen toeslaan als ze 'die ene goeie' zien. Vanuit mijn werkzaamheden in het land ken ik zo tien functies die ingevuld moeten worden. Nederland schreeuwt niet om opbouwwerkers, maar om goed opbouwwerk. Mensen die het vak zien als een ambacht en de Hoe-vraag kunnen beantwoorden. Minder projectleiders en meer projectuitvindders, minder projectmanagement en meer sociale loodgieterij, minder afdelingsoverleg en meer straatcontact.

Next Generation

Onder de naam Next Generation heeft Transfergroep Rotterdam voor deze groep opbouwwerkers een eerste training georganiseerd. Een echte training, met het accent op doen, ondergaan en vooral gericht op moderne werkvormen en technieken die de opbouwwerker anno 2002 nodig heeft. Als één van de antwoorden op de vele Hoe-vragen.

Nederland schreeuwt niet om opbouwwerkers, maar om goed opbouwwerk

In de training wordt aangehaakt bij de inhoudelijke vragen waar de Nederlandse opbouwwerker het op dit moment mee heeft te stellen:

- * *Het sociale verkeer in de wijk en de wijkverschillen.* En dan vooral de diversiteit in afkomst en toekomst voor bewoners, de families die al generaties lang in de straat wonen, de nieuw-komende statushouders met zijn vieren in een woonhuis of de zorginstelling met een begeleid wonen-huis voor zes opgroeiende pubers. Plus de mix in functies die de wijk inneemt voor bewoners. Voor iedere groep wijkgenoten kent zijn wijk weer andere waarden: wonen of werken, recreëren of overnachten, contacten onderhouden of lekker achter de schutting blijven.
- * *Inspelen op en generen van de vermogens in een wijk.* Sociaal kapitaal, community capacity, streetresources zijn kreten die steeds meer overwaaien naar het Nederlandse opbouwwerk. De grondgedachte is dat je werkt vanuit het vermogen van een wijk en van de bewoners. Vanuit de GSB-hoek is de introductie van de ABCD-methode van de Amerikaanse professor McKnight sterk gepusht.
- * *De 'makelaar' tussen partijen, vanuit bewonersperspectief/-vragen.* De wijk is niet meer het exclusieve terrein van het opbouwwerk en de bemoeienis met de wijk is al helemaal niet meer het 'pakkie aan' van de opbouwwerker. In tien jaar tijd is er veel veranderd. Hoe moet je daar slim, effectief en betrokken mee om gaan

De Klapkeet in Deventer, een goed voorbeeld van opbouwwerk op straat
foto: Raster Welzijnsgroep

zonder de neutrale makelaar tussen maatschappelijke vraag en aanbod te zijn.

Binnen al deze drie vraagstukken hebben opbouwwerkers zich in de training Next Generation in het Opbouwwerk werkvormen eigen gemaakt, waardoor ze nu een actieve en bepalende rol spelen bij het opstellen van integrale wijkanalyses en

visies, samen met bewoners en instanties. Rond vraagstukken van herstructurering en wijkaanpak zijn met voorbeelden uit Breda dilemma's en oplossingen aangegeven voor de strategieën. En natuurlijk zijn de community capacity instrumenten uit de USA (ABCD-methode), Engeland en Nederland (waar al meer is ontwikkeld dan bekend lijkt) besproken, geoefend en gewogen met

de ontwikkelaars uit Eindhoven, Enschede en Helmond

Lovende reacties

De reacties op de driedaagse training waren alom lovend. Enkele letterlijke citaten bij de terugblik van de deelnemers in het najaar van 2001 zijn:

"Nieuwe methoden om op een meer toekomstgeoriënteerde manier te werken."
"Een goed tegenwicht tegen alleen maar de problemen in de wijk zien."

"De training was praktijkgericht met theoretische bagage in het handboek."

"Het aangedragen materiaal en de behandeling in de lesgroep hebben de ideeën versterkt dat er naast 'traditioneel' opbouwwerk vele manieren zijn om naar de werkpriktijk te kijken en verschillende groepen te activeren."

"De toepasbaarheid in de praktijk is hoog!"

Het tintelt weer in opbouwwerkland

Door de intensieve aanpak is er bovendien een klein netwerk ontstaan van opbouwwerkers die nu ook elkaar consulteren en bezoeken bij hun zoeken naar antwoorden op Hoe-vragen. Het tintelt weer in opbouwwerkland: eindelijk is er een beroepsvereniging, er zijn initiatieven voor plaatselijke netwerken en praktijkgerichte scholing leidt dus ook nieuwe veelbelovende relaties. Lente dus!

Joop Hofman is docent/trainer bij de Transfergroep Rotterdam.

Er zijn meer mogelijkheden om weer de kriebels te krijgen voor je eigen vak en relaties met collega's. Natuurlijk is daar de beroepsvereniging (BON) voor. De Transfergroep Rotterdam heeft echter ook dit voorjaar de training weer op het programma staan. Daarna is de training er weer in het najaar vanaf 13 november. Steeds meer opbouwwerkers kunnen zich scholen in vernieuwend opbouwwerk in de eigen instelling of gemeente. De Transfergroep ontwikkelde een leergang die, via een blokkenprogramma, op maat kan worden samengesteld en uitgevoerd voor opbouwwerkers. Tot nu toe werd de leergang als achtdaagse georganiseerd met blokken gericht op:

- * *de opbouwwerker als normatieve professional*
- * *de opbouwwerker als sociaal ondernemer*
- * *de opbouwwerker als coach*
- * *de opbouwwerker als projectmanager*
- * *de opbouwwerker op de lokale markt*
- * *het effectief kunnen hanteren van communicatie en presentatie.*

Door de blokken heen is er intervisie, gericht op reflectie op het eigen handelen, maar ook op het gebruik van de methode binnen het eigen opbouwwerkteam.

Als je nu al de kriebels krijgt, moet je Dick Bussing van de Transfergroep Rotterdam bellen, want voor dit programma komen trainers en begeleiders naar je toe.

Veel opbouwwerkers kennen de Transfergroep van de Post-HBO opleiding in Rotterdam. In november start de nieuwe eenjarige opleiding onder de (oude) naam Sociale Interventiekunde. De aanpak is ook nieuw: er wordt gewerkt met tweedaagse in Oud-Leusden in een conferentieoord in het midden des lands.

Transfergroep Rotterdam: 010-2414463, e-mail: d.c.bussing@hro.nl

Daklozenopvang Deventer uitgebreid

Na een ingrijpende verbouwing is het opvangcentrum voor daklozen aan de Polstraat in Deventer op 5 april feestelijk geopend door wethouder Margriet de Jager en CDA-kamerlid Theo Rietkerk. "Een prachtige opvang voor dertig dak- en thuislozen. Kleinschalig in de binnenstad, dichtbij de doelgroep en zeer efficiënt ingericht."

Rentré-directeur Peter Waltmann (links) wethouder Margriet de Jager en CDA-kamerlid Theo Rietkerk onthullen de plaquette

Met de opening van het nieuwe opvangcentrum is de voorziening voor de opvang van dak- en thuislozen in Deventer weer up-to-date. Het aantal kamers in het oude opvangcentrum aan de Poolstraat is na een doorbraak met de naastgelegen panden verdubbeld tot dertig. De kamers en de sanitaire voorzieningen zijn volledig vernieuwd, evenals de gemeenschappelijke ruimtes. Ook is een hightech keuken geïnstalleerd waar zestig maaltijden per dag kunnen worden bereid.

Al in 1999 hadden regiodirecteur Normen Maschaupt van beheerder Arcuris (een instelling voor maatschappelijke opvang) en wethouder De Jager contact over de uitbreiding van het oude opvangcentrum. Omdat de naastgelegen panden waren verhuurd duurde het tot november 2001 voordat woningbouwcorporatie Rentré Wonen kon beginnen met de verbouwing. Op 5 april kon Rentré-directeur Peter Waltmann het opvangcentrum een plaquette aanbieden die de visie van de woningcorporatie op wonen verbeeld: "Een visie waarin zorg en welzijn voor mensen voorop staat, ook die voor dak- en thuislozen".

Deventer is een middelgrote stad met grootstedelijke problemen

Toch waren er ook bezorgde geluiden te horen. Normen Maschaupt van Arcuris is bang dat de druk slechts tijdelijk van de

ketel is. "Binnen een paar jaar is er opnieuw een tekort aan opvangplekken." Uit landelijke gegevens blijkt dat de groep daklozen toeneemt en dat is ook te merken in Deventer. Want Deventer is nog steeds een middelgrote stad met grootstedelijke problemen. Een voorzieningenuitbreiding op het gebied van dak- en thuislozenopvang is dan ook absoluut noodzakelijk, vindt wethouder De Jager. Ze verwacht dat de uitgebreide voorziening binnen een jaar weer vol zal zijn. "Mijn verwachting is dat in de winterperiode er in plaats van de dertig mensen waarvoor ruimte is, er veertig opgenomen zullen zijn."

Uit landelijke gegevens blijkt dat de groep dak- en thuislozen toeneemt

Uit de doelgroepenanalyse die de gemeente Deventer heeft laten uitvoeren blijkt dat de groep dak- en thuislozen bestaat uit ongeveer vierhonderd personen. Sommige zijn dakloos, de meeste zijn thuisloos. "Er is sprake van een groeiende problematiek, vooral de psychische toestand van de groep is slecht."

Ook de mensen die in het centrum worden opgevangen hebben vaak psychische problemen. "Zij wonen enige tijd bij ons, 'aldus Maschaupt, 'soms tot het einde. Wij proberen ze te helpen hun leven weer op de rails te krijgen, de helft weet uiteindelijk de draad weer op te pakken."

Naast de nu geopende daklozenopvang, een sociaal pension, moet er volgens de wethouder ook elders in de binnenstad een sociaal pension voor drugsverslaafde daklozen komen. "We zitten nu in de fase van het onderzoek naar de locatie. Een voorzieningenuitbreiding is gezien de uitkomsten van de doelgroepenanalyse absoluut noodzakelijk: een gebruiksruimte, een dagbesteding en een bed-bad-en broodvoorziening."

Ook CDA-kamerlid Theo Rietkerk benadrukte in zijn toespraak dat de nood in Deventer op het gebied van opvang net zo groot is als in andere steden. "In Den Haag wordt het gebied achter Amersfoort nogal eens vergeeten, en dat is jammer." Rietkerk is daarom blij dat de provincies Overijssel en Gelderland zich steeds beter vinden en presenteren in Den Haag en Brussel als Landsdeel Oost. Wethouder De Jager bedankte het kamerlid voor zijn inzet om geld voor de verslavingszorg naar Deventer te krijgen.

<

Bewoners luisterden voorzitter af

De buurtpreventie in de Utrechtse Fruitbuurt ligt op haar gat. Sommige leden werden gezien als verklikkers en werden bedreigd en geïntimideerd. Een bewoonster moest noodgedwongen verhuizen. In de Fruitbuurt hebben de bewoners eigen normen en waarden.

Als gevolg van een door buurtgenoten afgeluisterd en opgenomen telefoongesprek is de voorzitter van de buurtpreventiegroep van de Fruitbuurt uit de straat gevlucht. Uit het bandje zou blijken dat ze een 'verraier' zou zijn. De politie heeft een echtpaar aangehouden dat verdacht wordt van de af luisterpraktijken en bij het paar een bandje in beslag genomen. Het Openbaar Ministerie bekijkt op dit moment of het echtpaar vervolgd kan worden.

Als voorzitter van het buurcomité had de vrouw veel contact met de politie. Volgens haar straatgenoten was ze 'te dik met de agenten'. Met de veiligheid op straat mocht zij zich van hen bemoeien, maar wat er achter de gevels gebeurde, daar moest zij zich volgens hen buiten houden. Toen er in korte tijd een aantal wietplantages in de buurt werd opgerold, wezen de bewoners haar aan als verrader. Als bewijs zouden de buurtbewoners beschikken over een cassettebandje waarop een telefoongesprek staat waarin zij zou hebben verteld over een nog op te rollen wietkwekerij. Niemand kan gistermiddag het bewuste bandje laten zien, laat staan laten horen wat er op staat, maar verschillende bewoners

vertellen los van elkaar het verhaal dat zij het met een aantal buurtgenoten hebben beluisterd bij de voorzitter thuis. Op een avond zou er bij haar zijn aangebeld door de groep bewoners, waarop zij met het gewraakte bandje werd geconfronteerd. Bewoners van de Fruitbuurt luisteren volgens de bewoners regelmatig met apparatuur de gesprekken van 'ongedekte' mobiele telefoons in de buurt af, 'om elkaar te kunnen waarschuwen als dat nodig zou zijn'. Zo zouden ze 'toevallig' dit gesprek hebben gehoord en opgenomen. De voorzitter van het buurtcomité had hierna geen leven meer in de straat. Haar ruiten werden ingegooid en ze werd getreiterd. Uiteindelijk is ze verhuisd. Veel bewoners tonen weinig medelijden met hun voormalige straatgenote. De politie bevestigt dat de voorzitter van de buurtpreventie als een verklikker werd gezien en noodgedwongen is verhuisd naar een geheim adres. De politie rolde de afgelopen maanden ongeveer twintig hennepplantages op in de buurt, wat voor veel onrust heeft gezorgd in de straten. Volgens de politie werden leden van de buurtpreventiegroep onder druk gezet om zelf ook wietplantages te beginnen. De politie is een strafrechtelijk onderzoek begonnen naar de intimidaties en bedreigingen van buurtbewoners.

Utrechts Nieuwsblad 26 april 2002 <

Conferentie Sociale Agenda 2002-2006:

Veiligheid, zorg en onderwijs staan hoog op de maatschappelijke en politieke agenda. Op de conferentie Sociale Agenda 2002-2006 bespraken zo'n 250 mensen uit de sociale sector deze onderwerpen vanuit de invalshoeken burgers, professionals, bestuurders en multiculturaliteit. Directeuren en voorzitters van de organiserende instellingen gaven hun visie op de wenselijkheid van een (gescheiden dan wel gedeelde) sociale agenda en Louise Gunning-Schepers (AMC-UvA) deed een poging tot de eerste voorzichtige conclusies.

De suggestie voor twee sociale agenda's die Paul Schnabel (SCP) in zijn inleiding deed, werd niet unaniem door de andere sprekers ondersteund. Jan-Willem Duyvendak (Verwey-Jonker Instituut) had het liever over 'te onderscheiden maar wel gedeelde agenda's' en Ahmed Aboutaleb (Forum) sprak van 'een gezamenlijke agenda met accentverschillen'. Wel viel van diverse kanten te beluisteren dat de professional zich weer met zijn vak moet kunnen bezighouden. Zo betoogde Hans Adriaansens (RMO) dat professionals, weliswaar binnen bepaalde randvoorwaarden, meer ruimte moeten krijgen en vond Duyvendak het 'hoog tijd voor een renaissance van de professional', die immers de deskundige is in het veld. Louise Gunning-Schepers (AMC) pleitte ervoor dat professionals weer trots kunnen worden op hun sector, zeker nu deze te maken heeft met een dalend imago. Alle inleidingen en workshops zijn op band opgenomen en zullen over enkele maanden beschikbaar komen. Hieronder volgt een samenvatting van de verschillende lezingen en een impressie van enkele workshops.

Schnabel:

Niet één, maar twee sociale agenda's. "Niet alleen gaan de Paarse pannen van het vuur, Paars heeft ook letterlijk panne...", zo begon Paul Schnabel, directeur van het Sociaal Cultureel Planbureau zijn inleiding op de conferentie Sociale Agenda 2002-2006. "De rondvraag over de resultaten van Paars levert de volgende resultaten op: wachtlijsten in de zorg; wat betreft het onderwijs: zwarte scholen, discussie over het studeerhuis en een tekort aan leerkrachten, verder een groeiend gevoel van onveiligheid, en (negatieve) gevolgen van immigratie die steeds zichtbaarder worden. Problemen waarvoor Paars geen effectieve oplossingen wist." Schnabel stelde vast dat het in de verkiezingsstrijd niet langer ging om de klassieke verkiezingsthema's. Zaken die er niet zijn: werk en dus minder werkloosheid. "Dat punt is gepasseerd. Wat er al is, is een vanzelfsprekendheid geworden waarvoor geen prijs wordt uitgereikt. De afgelopen verkiezingen waren de verkiezingen

van de dissatisfiers, van de mensen die bang zijn te verliezen wat er is." In de sociale sector is sprake van twee verschillende agenda's, zo betoogde Schnabel. Een sociale agenda van de *meerderheid* die meer verzorgingsstaat wil, meer en betere voorzieningen als bijvoorbeeld kinderopvang, meer keuzemogelijkheden, en een garantie voor sociale veiligheid. Daarnaast is er een agenda voor -en dus niet van- de *minderheden*: (autochtone) achterblijvers in de wijken en nieuwkomers. Het gaat hierbij om groepen die nauwelijks een politieke stem hebben. Deze tweede agenda is -in het kader van het GroteStedenBeleidsopgesteld door de instellingen. Het verbindingspunt tussen beide instellingen is volgens Schnabel (sociale) onveiligheid. Beide partijen voelen zich onveilig ten opzichte van elkaar en een herstel van vertrouwen is noodzakelijk. Aan beide agenda's moet dus -tegelijktijd- worden gewerkt. Voor de agenda van de meerderheid is geld nodig om de kwaliteit en kwantiteit van voorzieningen te verbeteren, en mensen meer vrijheid en minder regels te bieden. De agenda van de minderheid moet meer worden gestuurd vanuit de minderheden zelf; ze zouden meer verantwoordelijkheid moeten krijgen.

Adriaansens:

Oplossingen op niveau van schaal, sturing en samenhang. Volgens RMO-voorzitter Hans Adriaansens wist Pim Fortuyn feilloos de vinger leggen op "de zere plek van onze sociale infrastructuur". Hij putte daarbij op tal van punten uit de analyses van het RMO die al in de adviezen *Aansprekend Burgerschap* en *Ongekende Aanknopingspunten* aangaf dat de organisatie van de publieke of collectieve sector hopeloos is verouderd. "De overheid moet inzien dat de sociale infrastructuur niet langer het creëren van voorzieningen is, maar een probleem van maatschappelijke organisatie." Oplossingen van vroeger passen daarbij niet meer en daarom moeten nieuwe worden gezocht. Het RMO heeft daarvoor bij wijze van maatschappelijke ontwikkelingsprincipes drie adagia geformuleerd. "Het gaat om oplossingen op drie wezenlijke aspecten van

De conferentie Sociale Agenda 2002-2006 die op 31 mei 2002 werd gehouden in De Doelen in Rotterdam was georganiseerd door vier samenwerkende landelijke instellingen: de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO), het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn (NIZW), het Verwey-Jonker Instituut en Forum, Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling. Het Sociaal Cultureel Planbureau was bij de voorbereiding betrokken. Doel van de conferentie was de meest urgente problemen in de sociale sector te bespreken, recente wetenschappelijk inzichten op dit gebied te verwerken, te kijken naar de oplossingen in de praktijk en te onderzoeken hoe een beter samenspel tussen bestuurders, professionals en burgers eruit zou kunnen zien.

'Tijd voor een renaissance van de professional'

Discussie tussen Paul Schnabel (SCP) en Hans Adriaansens (RMO) onder leiding van dagvoorzitter Hans Simons (NIZW)

foto: Hens de Lijser

maatschappelijke organisatie: van schaling, sturing en samenhang."

Voor wat de *schaal* betreft van de maatschappelijke organisatie zijn volgens Adriaansens zowel groot- als kleinschaligheid uit. "Het moet in de toekomst gaan om 'klein binnen groot'." Bekendheid van mensen met elkaar is tegenwoordig een productiefactor waaraan niet voorbij kan worden gegaan. Een schaalvergroting in de backoffice (administratieve en personele ondersteuning, bestuur) kan weliswaar een voordeel zijn voor de kwaliteit van de primaire taakuitoefening (de relatie met klant/gebruiker), maar mag nooit automatisch worden doorvertaald.

De oplossing op het niveau van sturing ligt volgens Adriaansens in empowerment: professionals de ruimte geven, maar wel binnen welomschreven kaders of randvoorwaarden. "Zorg dat de missie van de organisatie helder is en committeer medewerkers en cliënten daaraan. Stop het gedogen evenals de bemoeizucht met details. Zorg dat mensen weer met hun vak bezig kunnen zijn en begin eindelijk eens met de grote herwaardering van primaire taken." Op het niveau van de samenhang van maatschappelijke organisaties is het volgens het RMO tijd voor 'de cultuur van het verschil', dit in tegenstelling tussen de klassieke tegenstelling van *Gesellschaft* en

Gemeinschaft, van diversiteit en homogeniteit. "Accepteer dat mensen en groepen kunnen verschillen, maar leg ook helder vast wat de perken te buiten gaat." In plaats van culturele verschillen te nivelleren zou volgens Adriaansens de aandacht moeten uitgaan naar beleid dat homogene groepen met elkaar in contact brengt. "Want een pluriforme samenleving is nu eenmaal iets anders dan een cultureel genivelleerde samenleving."

De workshops:

In de workshops stonden drie thema's centraal: zorg, onderwijs en veiligheid. Ze werden vanuit vier verschillende invalshoeken benaderd: die van de professional, de bestuurder, de klant/burger en de multiculturele invalshoek.

In de workshop *zorg en de burger* werd gediscussieerd over de voor- en nadelen van 'alle voorzieningen op een hoop'. De begrippen 'klantherkenning' en 'vraagverduidelijking' werden besproken met daarbij als toelichting dat dit moet worden gezien als een dynamisch proces dat verschillende kernen moet plaatsvinden, en niet alleen aan het begin.

Bij de workshop *veiligheid en professionals* werd te berde gebracht dat het gevoel van burgers in achterstandswijken een groter probleem is dan leefbaarheid. De deelnemers spraken hun vertrouwen uit in het

model van duo's, gevormd door wijkagent en (jongeren)opbouwwerker.

In de workshop *onderwijs en multiculturaliteit* betoogde inleider Zeki Arslan van Forum dat de segregatie in het onderwijs hard aangepakt moet worden, ook vanwege het sociale aspect: leerlingen krijgen niet meer de kans elkaar te ontmoeten en van elkaar te leren. De deelnemers zagen meer heil in het investeren in kwaliteit van onderwijs dan in het spreiden van leerlingen. In de workshop *veiligheid en multiculturaliteit* kwamen uit de zaal suggesties voor maatregelen die de identiteit van allochtone jongeren kunnen versterken; voor de noodzaak van grenzen aan de publieke ruimte; voor het tegengaan van het draaideureffect, en voor het veel meer benadrukken van de positieve verhalen en oplossingen.

Aboutaleb:

Gezamenlijke agenda met accentverschillen. De term sociaal beleid was tot op de dag van de conferentie nog niet gevallen in de onderhandelingen over de kabinetsformatie, aldus Ahmed Aboutaleb, lid van de Raad van Bestuur van Forum. "Asfalt en overheidsfinanciën blijven voorrang te hebben." Toch zijn er volgens Aboutaleb genoeg redenen sociaal beleid meer prioriteit te geven. Zo blijkt uit het GroteStedenBeleid dat ook gemeenten er niet in slagen sociaal beleid

op de kaart te krijgen. En ook burgers valt hierin veel te verwijten. Zij nemen teveel diensten als vanzelfsprekend aan en vinden het uitbrengen van hun stem eens in de vier jaar genoeg. "Daarom is er discussie over de vraag of de hernieuwde belangstelling van bestuurders en maatschappelijke instellingen voor sociale vraagstukken, gekoppeld aan een grotere inbreng van de burgers, niet tot een sociaal contract zou kunnen leiden."

Een *social contract* is meer een morele oproep dan een juridisch onderbouwde vaststelling van verantwoordelijkheden. Het gaat niet om rechten en plichten, vindt Aboutaleb, maar om het geven van een richting aan denken en handelen, een sociaal arrangement, een andere invulling van het begrip burgerschap. Vanuit het perspectief van de multiculturele samenleving zouden zowel alloctonen als autoctonen verplichtende afspraken moeten maken. Zo mag van alloctonen inzet en participatie worden verwacht. Ze moeten de kernwaarden van de Nederlandse samenleving accepteren en voor Nederland kiezen. Van autoctonen mag worden verwacht dat ze de aanwezigheid van alloctonen en de verschillen tussen culturen accepteren, en inclusief denken in plaats van in termen van wij-zij. Ook de overheid moet haar steentje bijdragen door te zorgen voor de randvoorwaarden.

"Een gezond sociaal beleid moet beginnen bij de erkenning dat sociaal beleid geen restbeleid is, maar onlosmakelijk verbonden is met andere sectoren, zoals economie en ruimtelijke ordening. Niet het beton en de snelwegen bepalen de draagkracht van een samenleving, maar de verbindende netwerken tussen mensen."

Aboutaleb wenste niet te spreken van twee agenda's. "Twee agenda's suggereren twee werelden. Autoctonen moeten inzien dat ze wel degelijk een rol te vervullen hebben in de integratie van nieuwkomers. Ik geef dan ook de voorkeur aan het benadrukken van gezamenlijkheid waarbij accentverschillen en te onderscheiden verantwoordelijkheden zeer wel mogelijk zijn."

Duyvendak:

Empathie boven aan Sociale Agenda

De sociale sector moet niet afwachten wat een nieuw regeerakkoord gaat brengen, maar zelf nadenken over een sociale agen-

da, vindt Jan-Willem Duyvendak, directeur van het Verwey-Jonker Instituut. "Het wordt tijd voor een renaissance van de professional die op grond van opleiding, inzicht en ervaring verwoordt wat urgente sociale kwesties zijn." Politici horen niet thuis in het veld, vindt Duyvendak. "De politiek heeft zich gedevalueerd door haar oren te laten hangen naar opiniepeilingen en focus-groepjes. De praktijk is het veld van burgers en professionals. Onderwijzers, politieagenten, opbouwwerkers en medewerkers van CWI's hebben kennis van de dagelijkse praktijk en moeten die verwoorden." Het sociale contract verplicht volgens Duyvendak de sociale sector tot professionele nabijheid en kwaliteit: voor alloctonen en autoctonen in oude wijken, maar ook voor de autoctone middenklasse die niet lijkt te kunnen wennen aan een veranderde, verkleurde samenleving. Beide groepen horen volgens Duyvendak op de agenda. "Er zijn te onderscheiden, gedeelde agenda's, maar geen gescheiden, zoals Schnabel beweerde."

In het contract tussen sociale sector en inwoners van Nederland moet allereerst zorgvuldig worden geformuleerd wat we verstaan onder multicultureel samenleven. Geen maximalistische eisen dat migranten zich helemaal moeten aanpassen, maar ook geen veroordeling van autoctonen die hun (gezamenlijke) activiteiten ondernemen. "Groepen die vrijwillig, zonder uitsluiting van anderen, op basis van leeftijd, leefstijl, sekse, seksuele voorkeur, etniciteit, muzieksmaak, politieke voorkeur of wat dan ook bij elkaar komen, zijn geen probleem maar een aanwinst voor de samenleving. Dat is de

cultuur van het verschil waar Adriaansens over sprak."

Na de *doelen* van de multiculturele samenleving moeten de *middelen* voor het samenleven worden bepaald. "Dit betekent zowel het aanleren van multiculturele competenties, het leren hanteren van verschillen, als het optreden tegen sommige verschillen, zoals de ongelijke behandeling van mannen en vrouwen, van homo's en hetero's, et cetera."

Met de politiek wil de sociale sector ook een contract sluiten dat moet voortbouwen op het contract met de burgers. "Dat betekent dat we van de politiek een fatsoenlijke behandeling verwachten van alle inwoners van het land, legaal of illegaal. ... Mensen willen best met hun buurman Opzoomeren maar men voelt zich pas werkelijk erkend wanneer men niet alleen als bewoner maar ook als burger als handelingsbekwaam wordt gezien." Politici moeten het vertrouwen verwerven van de burger, vindt Duyvendak. Niet door iedere bewonerswens te honoreren, maar door bewoners aan te spreken als burgers, als mensen die ook oog hebben voor de belangen en verlangens van anderen. "Boven aan de Sociale Agenda hoort de ontwikkeling van het vermogen tot empathie, niet te verwarren met sympathie. Het vermogen en de wil je in de ander te verplaatsen is de basis voor harmonieus samenleven tussen uiteenlopende groepen mensen."

Gunning;

Ervoor zorgen dat de sector er staat. Na de politieke aardverschuiving in ons land zullen ongetwijfeld de randvoorwaarden voor de sociale sector veranderen, verwacht Louise Gunning-Schepers, voorzitter van de Raad van Bestuur van het AMC. "Maar waar het om gaat is dat de sector op de agenda blijft."

Gunning constateerde dat we na de sociaal-economische prioriteiten van de afgelopen jaren (werk-werk-werk en de invoering van de euro) ironisch genoeg dankzij rechts terug zijn bij de maatschappelijke kerntaken: onderwijs, gezondheidszorg en onderwijs.

"Deze drie kerntaken hebben veel gemeenschappelijke problemen, maar er is zelden een gezamenlijke sociale agenda is gemaakt." Zo hebben alle drie de sectoren te kampen met een schaarste aan professionals en een dalend imago. Een ander probleem is de tegenstelling tussen de waarneming van de effectiviteit van de geboden diensten en de werkelijkheid. Zo is in de gezondheidszorg best winst geboekt op doelmatigheid, maar in de publiciteit worden de sectoren afgerekend op rampen, zoals bijvoorbeeld Volendam, omdat door-

gaans alleen negatieve zaken in de publiciteit komen. Ook heeft de nadruk op vraagsturing als keerzijde dat het veeleisende burgers heeft opgeleverd. "Een gegeven waar het systeem niet op is gebouwd en dat bovendien de solidariteit ondermijnt." Gemeenschappelijk is ook de discussie over publieke voorzieningen die worden aangevuld met private voorzieningen, zoals privé-klinieken, bewakingsdienst en privé-scholen. Tot slot is voor menig organisatie de manier van registreren te belastend en bureaucratisch geworden. "Meten is weten, maar het is de vraag of de opbrengst van die gegevens nog wel opweegt tegen de kosten."

Bij deze gemeenschappelijke problemen hoort dus hoe dan ook een gezamenlijke sociale agenda, constateerde Gunning, met synchrone veranderingstrajecten. Weliswaar opgedeeld in niveaus en sectoren, maar de invalshoek is niet wezenlijk anders.

"Iedereen wil hetzelfde bereiken, namelijk het verlenen van goede zorg en andere diensten." Wel zijn de afgelopen jaren bestuurders, professionals en cliënten door de marktwerking in de sociale sector tegenover elkaar komen te staan. Een tegenstelling die deels is gecreëerd, stelde Gunning vast. Daarnaast

concludeert ze dat we 'multicultureel' als term moeten verlaten. "De sociale agenda gaat over het faseverschil tussen nieuwkomers en oorspronkelijke bewoners."

Samengevat horen de volgende punten de komende jaren op de sociale agenda. Allereerst moet de sociale sector gaan rederen vanuit de beschikbare capaciteit. Dat betekent dat er gewerkt moet worden met 'wat er is', en niet uitgaan van 'wat we zo graag zouden willen'. Het teveel wijzen op tekorten draagt bij aan een klaagcultuur en een slecht imago van de professional. "Er zijn zoveel goede projecten die te weinig in de publiciteit komen. Zorg voor publiciteit en zichtbaarheid."

Daarnaast moet de vraagsturing worden ingezet op de maatschappelijke vraag, en niet langer op de individuele vraag. "Mensen weten best wat goed is voor de groep."

En dus moeten publieke voorzieningen in de sociale sector 'back tot basics'. "Eerst de basisvoorzieningen goed regelen, daarna is het tijd voor franje."

Met dank aan Lidwien Smit en Paul Brassé (Forum)
<

Beleidsstaal onder de loep

Beleidsstaal is te vinden in beleidsnota's en subsidieaanvragen, in de Tweede Kamer, in Den Haag Vandaag. Maar ook op verjaardagsfeestjes kunnen tegenwoordig begrippen vallen als 'leefbaarheid', 'draagvlak' en 'sociale cohesie'. In het boek *Open deuren* nemen vooraanstaande wetenschappers en andere specialisten 28 begrippen uit het hedendaags sociaal lokaal sociaal beleid onder de loep.

Spraken politici vroeger over 'achterstandsbeleid' voor allochtone groepen, nu heet het 'diversiteitsbeleid'. Als het over lokaal beleid gaat, hanteren politici, bestuurders, beleidsmakers en managers een eigen jargon. Critici vinden beleidsstaal vaag, ingewikkeld en afstandelijk. Verdedigers van het gebruik van beleidsstaal denken daar anders over. Volgens hen dient een beleidsmaker beleidsstaal te gebruiken en zich steeds aan te passen aan taalinnovaties.

Uitgangspunt van *Open deuren* is dat geen enkel begrip binnen het lokaal sociaal beleid vanzelfsprekend is. De auteurs verdiepen zich in het ontstaan van de begrippen, analyseren, discussiëren over de betekenis en leggen een link met buitenlandse equivalenten. In 28 essays worden zo de belangrijkste begrippen van het lokaal sociaal beleid verhelderd.

Open deuren is bedoeld voor iedereen die zich beroepshalve of uit interesse verdiept in lokaal sociaal beleid. Het schiept orde in de taalverwarring binnen het lokaal sociaal beleid en biedt gebruikers van beleidsstaal de mogelijkheid het jargon bewuster en meer doordacht te gebruiken.

Open deuren. Sleutelwoorden van lokaal sociaal beleid is verschenen onder redactie van Loes Verplanke e.a. en kost €22,50. ISBN 90-5050-941-X en E 53261.

De publicatie is verkrijgbaar via de boekhandel of te bestellen bij:

NIZW / Uitgeverij.
Postbus 19152,
3501 DD Utrecht,
telefoon: 030 - 230 66 07,
fax 030 - 230 64 91,
email: bestel@nizw.nl
<

Help! De dokter verdwijnt!

De huisartsenzorg staat onder druk. Landelijke schattingen wijzen uit dat in 2005 drie miljoen mensen geen huisarts meer hebben. Met name voor de kleine kernen is dat een probleem. Door de toenemende schaalvergroting dreigt de dokter uit veel dorpen te verdwijnen. Om de huisartsenzorg op het platteland veilig te stellen is een gezamenlijke aanpak nodig, zo bleek tijdens de conferentie 'Help! De dokter verdwijnt' in Assen.

De voortschrijdende schaalvergroting zal ertoe leiden dat straks in vrijwel geen enkel dorp nog een huisarts is te vinden. Voor ouderen, gehandicapten en mensen zonder auto is dat een grote fysieke drempel. Weliswaar vindt op veel plaatsen HOED-vorming (Huisartsen Onder Een Dak) plaats, maar de wankelende financiering daarvan is vaak een grote belemmering, zo bleek op de conferentie 'Help de dokter verdwijnt', die op 5 april onder grote belangstelling werd gehouden in het Provinciehuis in Assen. Op de conferentie, onder voorzitterschap van de Drentse gedeputeerde Greetje de Vries-Leggedoor deden veel aanwezigen de suggestie sprekeren te houden in servicepunten en dorpshuizen. Om de huisartsenzorg in de kleine kernen veilig te stellen moeten alle betrokken partijen, maar ook lokale en regionale overheden, de handen uit de mouwen steken, zo viel te beluisteren. Daarbij is niet alleen de positie van de huisarts aan de orde, maar vooral ook die van de patient. De gezamenlijke aanpak zou moeten resulteren in een Deltaplan, met aanvullende financiering door rijksoverheid en zorgverzekeraars. Aan een gezamenlijk optreden wordt overigens hard gewerkt. Zo gaat burgemeester Van der Velde van Berge op Zoom onder het motto 'burgemeester gaat de dokter helpen' een Taskforce leiden. En in

Groningen zullen provincie, zorgverzekeraars en de District Huisartsen Vereniging (DHV) Groningen gezamenlijk de knelpunten analyseren. Volgens Hans Feenstra, voorzitter van de Raad van Bestuur van zorgverzekeraar De Friesland moeten alle betrokken partijen, inclusief de onderwijsinstellingen, snel afspraken maken. "Alle partners werken op dit moment met afzonderlijke agenda's. Er moet een collectieve agenda worden opgesteld, een soort Deltaplan met concrete actiepunten."

Gezamenlijke aanpak moet huisartsenzorg redden

Schaalvergroting

Tijdens het symposium bleek dat velen ongelukkig zijn met de huidige schaalvergroting. Schaalvergroting is niet bedoeld als kwaliteitsverbetering, maar wordt gebruikt om het tekort aan huisartsen op te vangen, zo werd gezegd. Het kan echter een noodzakelijke aanpak blijken de patientenzorg voor de kleine kernen te laten voortbestaan. Veel aanwezigen meenden dat de discussie over schaalvergroting nog teveel over de hoofden van de patient wordt gevoerd. Ook de patienten moeten in de oplossingen worden betrokken, zo viel van diverse kanten te beluisteren.

Feenstra, geen groot pleitbezorger voor schaalvergroting, vindt dat het probleem door politiek Den Haag bewust is gecreëerd. "In de ons omringende landen als België en Duitsland bestaat geen artsen-tekort."

Frits Wallis van DHV Friesland ziet op dit moment geen pasklare oplossingen. Volgens hem moeten huisartsen eerst zelf aangeven wat zij precies willen. "Zorgelijk is dat er meer huisartsen boven de 55 jaar zijn dan onder de 40 jaar. Het aantal solistisch werkende huisartsen in Friesland is onder de ouderen bijzonder groot. Dat probleem wordt goed zichtbaar wanneer een collega vertrekt. Jonge huisartsen blijven dan alleen in dienstverband te willen werken."

In Drenthe, met 250 huisartsen, wordt de situatie nijpend, aldus Harry Groenwold van DHV Drenthe. "Het vervullen van ANW-diensten vormt een groot probleem, bovendien

nemen de dagbehandelingen toe. Naar verwachting stopt tot 2005 19 procent van de huisartsen en is 25 procent parttime gaan werken. Vijf jaar later zal 41 procent zijn gestopt. Dat is een ernstig scenario." Volgens Driek van de Vondervoort, voorzitter van de Landelijke Vereniging Kleine Kernen (LVKK) en burgemeester van Boekel, is de leefbaarheid in de kleine plattelandskernen in het geding. "Een nieuw kabinet moet, naast de reeds bestaande minister voor het Grote Stedenbeleid, een staatssecretaris voor de kleine kernen aanstellen."

Andere organisatiezorg

Tijdens een discussie onder leiding van de Groningse gedeputeerde Henk Bleker, met Fennie Rotmensen (directeur RPCP Zwolle), Carlo Holman (voorzitter PP/CP Groningen), Hans Feenstra en Henk Renting (voorzitter BOKD), bleek dat de schaalvergroting van de huisartsenzorg een punt van zorg is. Voor de korte termijn moet daarom worden gedacht aan aantrekkelijke vestigings- en facilitaire voorwaarden voor beginnende huisartsen. Verder moeten bestaande huisartsen worden geprikkeld te blijven of de praktijk een jaartje langer open te houden.

'Naast een GSB-minister is een staatssecretaris kleine kernen nodig'

De zorg zal binnen nu en tien jaar volstrekt anders zijn georganiseerd, voorspelde Bleker. "Het is realistisch te veronderstellen dat dorpen met tussen de 500 en 1500 inwoners straks geen huisarts meer hebben, maar wel over huisartsenzorg beschikken. Dat is mogelijk door verdere schaalvergroting, meer bundelingen van huisartsen in grotere praktijken, met mobiele praktijken, satellieten in dorpshuizen en servicecentra en sprekeren in bejaardenhuizen. Dat betekent wel dat de gemeente meer moet investeren in accommodaties en faciliteiten."

Rol gemeente

De gemeentebestuurders op het congres bleken daar welwillend tegenover te staan. Zij wezen erop recent hetzelfde te hebben gedaan bij de uitbreiding van de kinderopvangplaatsen. Dat gebeurde echter wel met

stimuleringspremies van de rijksoverheid. Ook in dit geval zal het ministerie van VWS eerst de benodigde financiële middelen moeten vrijmaken, wil de gemeente op dit maatschappelijk vlak kunnen investeren. "Ziektekostenverzekeraars zouden kunnen mee financieren via hogere lokale kosten," meende Jan Huizinga, voorzitter van DHV Groningen. Gemeenten, provincies en plaatselijke belangenvereniging zullen zich sterk moeten maken voor accommodatie en voorzieningen. Gemeenten moeten voor 2003 volgens de nieuwe richtlijnen een gezondheidsbeleid hebben geformuleerd, aldus deze bestuurders. Zij noemden dat voor alle betrokken instanties en zorgverzekeraars een uitgelezen periode om dit vraagstuk in het kader van voorrangbeleid bij de gemeenten aan de orde te stellen. Huizinga is bang dat er een scheiding wordt aangebracht tussen geneeskunde overdag en die in de avond en nachtelijke uren en in het weekeinde (ANW). "Daardoor zullen in de zorgcentra straks niet alleen huisartsen, maar ook speciaal

opgeleide verpleegkundigen in de diensten meedraaien." Hij voorspelde grotere zorgcentra voor een populatie van negendertig tot vijftienduizend patiënten. "Deze zullen worden bemand door circa vijf artsen en acht ondersteuners, en via ICT zijn gekoppeld aan ziekenhuizen en laboratoria." Hans van Santen, vice-voorzitter van de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV), vond dat de beroepsgroep de hand in eigen boezem moet steken en bereid moet zijn tot vergaande samenwerking. "Het probleem kan niet meer door partij- en afzonderlijk worden opgelost. Daarnaast is ook een verandering nodig in het verwachtingspatroon van patiënten." Huisartsen hebben behoefte aan een duidelijk omschreven takenpakket, flexibiliteit in werktijden en facilitaire ondersteuning. Volgens Carlo Holman, voorzitter PP/CP Groningen, zal het publiek zich ook moeten realiseren dat artsen niet meer 24 uur per dag inzetbaar willen zijn.

Fred Rondeel is freelance journalist

De conferentie werd georganiseerd door de Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen (LVKK), de District Huisartsen Vereniging Groningen en de VKDG met medewerking van FLD, BOKD, OVKK en het Landelijk Centrum Opbouwwerk. De congresuitvoering was in handen van het Congres- en Studiecentrum van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

De conferentie richtte zich op de leden van de VNG; de verenigingen van kleine kernen; de ouderenorganisaties; patiëntenorganisaties; huisartsen; eerstelijnsverkeers en lokale en provinciale welzijnsinstellingen vanuit de provincies Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel en Flevoland en lokale en provinciale bestuurders. De conferentie werd bezocht door meer dan 150 belangstellenden.

Voor informatie over de LVKK en de conferentie: LVKK, Postbus 1004, 8001 BA in Zwolle. Tel 038-4232112

<

490 Opvangvoorzieningen in Vademecum 2002-2003

Bij het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn/NIZW is de derde editie van het Vademecum Opvang verschenen. Het Vademecum biedt hulpverleners een landelijk overzicht van opvangmogelijkheden: van een laagdrempelige bed-, bad- en broodvoorziening voor één nacht en kortdurende crisisopvang tot gefaseerde en langdurige hulp en begeleiding naar zelfstandig wonen. De editie 2002-2003 bevat 490 opvangvoorzieningen.

Het Vademecum geeft van iedere opvangvoorziening een uniforme beschrijving van doelstelling, hulpaanbod, werkwijze en beroepskrachten, opnamecriteria en contra-indicaties, aanmelding en intake, verblijfsduur, dagbesteding, huisregels en de beschikbare accommodatie. De verwijsgids bevat informatie over opvangvoorzieningen (per provincie en per stad) op diverse terreinen, te weten: de maatschappelijke opvang (algemene crisisopvang, vrouwenopvang, evangelische opvang, thuislozenzorg), geestelijke gezondheidszorg (beschermd wonen, crisisinterventie, verslavingszorg) opvang van (thuisloze) jongeren en de opvang van ex-gedetineerden. Uitbreiding Het Vademecum wordt om de twee jaar volledig geactualiseerd. Vergeleken met de vorige uitgave 2000/2001 is de nieuwe edi-

tie weer aanmerkelijk uitgebreid: van 441 naar 490 opvangvoorzieningen. Het nieuwe Vademecum Opvang bevat verder een schets van beleid en ontwikkelingen op opvangterrein, een lijst met begrippen, een overzicht van centrumgemeenten, adressen van relevante organisaties en een kort literatuuroverzicht.

Bestellen
Vademecum Opvang 2002-2003 (580 bladzijden) is geschreven door Peter Wiebes en kost € 25,-. ISBN 90-5050-942-8 en E 118442. De publicaties zijn verkrijgbaar via de boekhandel of te bestellen bij:
NIZW Uitgeverij,
Postbus 19152, 3501 DD Utrecht,
telefoon (030) 230 6607, fax (030) 230 64 91, e-mail bestel@nizw.nl.

<

Werken aan jong

Zondag 5 mei 2002, bevrijdingsfestival in het Amsterdamse Oosterpark. Op het podium tonen de deelnemers van de PEP-workshops een spetterende show van rai, hiphoprap, streetdance, Turkse pop en r&b. In Amsterdam-Oost staat het project niet alleen voor meer PEP in het activiteitenaanbod voor jongeren van 14-21 jaar, maar ook voor nieuwe impulsen voor de jongerenwerkers van de deelnemende buurthuizen.

Met het PEP-project bouwen Stichting Welzijn Oost (SWO) en de Muziekschool Amsterdam (MSA) voort aan hun samenwerking gericht op actieve participatie van jongeren in workshops dans en muziek. De basis voor de samenwerking werd gelegd in het voorafgaande Muziekstafetteproject. Inzet van dit 'moederproject' was vooral het bereiken van de doelgroep die in deze kleurrijke wijk overwegend bestaat uit allochtone jongeren. Een laagdrempelig en uitdagend activiteitenaanbod bleek een uitstekend 'lokaas' voor deze lastig bereikbare doelgroep. Om ze daadwerkelijk te 'vangen' was meer nodig: een netwerk van organisaties waarmee deze jongeren vertrouwd zijn. Medewerking van scholen, buurthuizen, jongerencentra en migrantenorganisaties maakte het mogelijk het aanbod te presenteren op plekken waar de jongeren toch al komen.

Participatieladder

De beide projectpartners willen het niet laten bij de implementatie van deze succesformule 1) maar dagen met het PEP-project de jongeren uit een volgende stap te zetten. Niet alleen actief deelnemen aan de workshops, maar stapsgewijs ook meer verantwoordelijkheid nemen in de organisatie

rond workshops en optredens. De methodische basis voor deze aanpak is de participatieladder, een vijf-fasenmodel dat is uitgewerkt door de Raad voor het Jeugdbeleid 2). Dit pragmatische model begint met de fase van kennismaking waarin jongeren kunnen meedoen aan activiteiten die door anderen zijn georganiseerd, de zogenaamde consumptiefase. In elke volgende fase groeien de jongeren door naar steeds meer verantwoordelijkheid.

De vijf fasen van jongerenparticipatie:

1. Consumptief: jongeren nemen deel aan activiteiten;
2. Uitvoerend: jongeren voeren deeltaken uit;
3. Organisatorisch: jongeren nemen actief deel aan het organiseren;
4. Leidinggevend: jongeren hebben zelf de leiding van het project;
5. Meebeslissend: jongeren zijn volwaardige partners in de besluitvorming.

Deze uitwerking in fasen wil niet zeggen dat elke jongere ook alle fasen zou moeten doorlopen: elk niveau van participeren is waardevol. Wel maakt het model inzichtelijk welke ontwikkelingslijn de jongeren kunnen doorlopen. Andersom geeft het model ook een verklaring waarom veel goedbedoelde pogingen om jongeren tot participatie uit te dagen weinig effect hebben: namelijk doordat er enkele sporten op de participatieladder worden overgeslagen. Zonder bewuste inzet in de eerste fase, jongeren te bereiken en een vertrouwensband op te bouwen, wordt vooral de 'witte middenklasse' bereikt die vaak uit zichzelf al participeert. Zeker wanneer het gaat om moeilijk bereikbare doelgroepen, zoals een groot deel van de jongeren in Amsterdam-Oost, is 'beginnen bij het begin' een cruciale succesfactor 3).

De volgende stappen

Hoe gaat het PEP deze volgende stap op de participatieladder handen en voeten geven? Het aanbod aan de doelgroep blijft op dezelfde leest geschoeid. Laagdrempelig en vraaggericht; het aantal inschrijvingen bepaalt of een workshop daadwerkelijk

doorgaat. En nog steeds ingebed in een wijdvertakt netwerk van organisaties en instellingen in de buurt. Verschil met het vorige project is dat de deelnemers nu ook bewust worden uitgedaagd om actief te participeren in de activiteiten rondom de workshops. Enthousiastelingen worden er door de begeleidende jongerenwerkers uitgepikt.

Jongerenwerkers hoeven niet alle verantwoordelijkheid te nemen voor het slagen van de activiteit

Zij worden in de tweede fase van het project, die start in 2003, uitgedaagd voor de volgende participatiestap: het meedoen aan het maken van een productie. Ook het organiseren van de tussentijdse optredens biedt de deelnemers volop nieuwe uitdagingen. Jongeren die dat leuk vinden en ertoe in staat zijn, krijgen in de derde fase van PEP de kans een volgende stap te zetten: zelf een nieuwe groep begeleiden. Vanzelfsprekend met de voorbereiding en coaching die daarvoor nodig is. Voor de tweede en derde projectfase krijgen de oorspronkelijke samenwerkingspartners medewerking van een derde, de stichting Kunstweb Amsterdam.

Sleutelrol jongerenwerkers

De jongerenwerkers van de buurthuizen en jongerencentra die meedoen aan het PEP spelen bij het opbouwen van deze participatieladder een sleutelrol. Veel aandacht is daarom besteed aan het opbouwen van een gemeenschappelijk referentiekader. De participatieladder bleek daarvoor een prima kapstok, waarin jongeren- en tienerwerkers hun dagelijkse praktijk direct herkennen. Door aan de hand van het model hun acties met elkaar te bespreken, worden ze zich bewuster van hun eigen rol in het werken met de jongeren en kunnen ze hun eigen acties, houding en gedrag een plaats geven. Op het moment zelf, maar ook achteraf. Door jongeren bewust een eigen verantwoordelijkheid te geven, ontstaat een gelijkwaardige verhouding. Een van de eye-openers van de participatieaanpak is dat

MC

Samenlevingsopbouw

Ik wil een gratis proefnummer ontvangen

Naam:

Adres:

Tel.nr:

Antwoordkaart

Eigen verantwoordelijkheid
Het principe jongeren uit te dagen hun eigen verantwoordelijkheid daadwerkelijk op zich te nemen, komt terug in de meest basale activiteiten. Neem bijvoorbeeld 'de kwestie van de eigen bijdrage'. Het PEP vraagt van de deelnemers een bijdrage van €1,- per keer. Niet alleen vanwege de opbrengst die hard nodig is om het project te laten draaien, maar juist ook vanwege die eigen verantwoordelijkheid van de deelnemer. Ook zij investeren daarmee in het project. Voor sommige jongeren (met name de tieners) kan dat echter een probleem opleveren. Niet alle ouders zijn namelijk bereid die bijdrage te betalen. Hoe kan je vasthouden aan het uitgangspunt en hen toch de mogelijkheid geven mee te doen? Een jongerenwerker kan voorstellen dat de jongere een alternatieve bijdrage levert. Bijvoorbeeld door te helpen bij de tienerdiscoco. Heeft de jongere daar geen zin in, dan mag hij zelf een andere bijdrage verzinnen. Soms lukt het niet er samen uit te komen. En dat levert een spanningsveld op: als jongerenwerkers zeker weten dat iemand het echt niet kan betalen, zijn ze snel bereid de hand over het hart te strijken en de deelnemer toch mee te laten doen. Dat is tenslotte

WANTED!

Jongeren van het PEP-project kunnen zelf het programma op het jongerenpodium organiseren. Wil jij meebepalen wie er optreedt, wie presenteert, hoe het georganiseerd wordt? Meld je dan aan bij Güldemet van het JACO!

(oproep in Peptalk, Nieuwsbrief voor deelnemers, begeleiders en organisaties)

Uitwisseling

Naast het leren werken vanuit het participatiemodel, levert het periodiek samenkomen en uitwisselen van ervaringen zowel de jongerenwerkers als het project veel nieuwe

ipatie

PEP) Amsterdam-Oost

Workshop tijdens het Oosterparkfestival

foto: st. welzijn Oost.

beren
orde-
bij de

impulsen op. Bijvoorbeeld over de vraag hoe om te gaan met het spanningsveld dat zich kan voordoen tussen de verschillende invalshoeken die in PEP samenkomen. Voor de docenten van de muziekschool is de primaire insteek kwalitatief goed muziekonderwijs geven. Voor de jongerenwerkers staat betrokkenheid van de doelgroep voorop. Als deelnemers dreigen af te haken omdat de docent te veel vasthoudt aan muzikale leerdoelen, is het voor de jongerenwerker soms behoeftzaam manoeuvreren tussen docent en deelnemers. De jongerenwerkers waarderen de mogelijkheid hun eigen hantering van zulke situaties te kunnen toetsen aan collega's. Binnen hun eigen instelling ontbreekt die mogelijkheid vaak, doordat ze als eenling vanuit een specifieke locatie werken.

Contact met ouders

Een ander issue dat in de bijeenkomsten regelmatig op tafel komt, is het contact met de ouders. Zeker als het om de jongste groep deelnemers gaat, is het belangrijk dat de ouders erachter staan. Zij moeten hun kinderen met een gerust hart naar de activiteiten kunnen laten gaan en in veel gevallen ook de eigen bijdrage betalen. Vooral als het om allochtone ouders gaat, vraagt het opbouwen van dat vertrouwen vaak extra inzet. Zij zijn vaak niet bekend met de instellingen waar de workshops worden gegeven en met de inhoud van de activiteiten. Een

Werken

Zondag 5 mei 2002, bevrijdingsfestival in het Amsterdamse Oosterpark. Op het podium tonen de deelnemers van de PEP-workshops een spetterende show van rai, hiphoprap, streetdance, Turkse pop en r&b. In Amsterdam-Oost staat het project niet alleen voor meer PEP in het activiteitenaanbod voor jongeren van 14-21 jaar, maar ook voor nieuwe impulsen voor de jongerenwerkers van de deelnemende buurthuizen.

Met het PEP-project bouwen Stichting Welzijn Oost (SWO) en de Muziekschool Amsterdam (MSA) voort aan hun samenwerking gericht op actieve participatie van jongeren in workshops dans en muziek. De basis voor de samenwerking werd gelegd in het voorafgaande Muziekstafetteproject. Inzet van dit 'moederproject' was vooral het bereiken van de doelgroep die in deze kleurrijke wijk overwegend bestaat uit allochtone jongeren. Een laagdrempelig en uitdagend activiteitenaanbod bleek een uitstekend 'lokaas' voor deze lastig bereikbare doelgroep. Om ze daadwerkelijk te 'vangen' was meer nodig: een netwerk van organisaties waarmee deze jongeren vertrouwd zijn. Medewerking van scholen, buurthuizen, jongerencentra en migrantenorganisaties maakte het mogelijk het aanbod te presenteren op plekken waar de jongeren toch al komen.

Participatieladder

De beide projectpartners willen het niet laten bij de implementatie van deze succesformule 1) maar dagen met het PEP-project de jongeren uit een volgende stap te zetten. Niet alleen actief deelnemen aan de workshops, maar stapsgewijs ook meer verantwoordelijkheid nemen in de organisatie

rond werksche basis v
tieladder, ee
werkt door
2). Dit prag
fase van ker
kunnen me
anderen zij
de consum
groeien de
verantwoor
De vijf faser
1. Consum
activiteite
2. Uitvoer
uit;
3. Organis
deel aan f
4. Leidingg
leiding va
5. Meebesl
partners i

Deze uitwerking in fasen wil niet zeggen dat elke jongere ook alle fasen zou moeten doorlopen: elk niveau van participeren is waardevol. Wel maakt het model inzichtelijk welke ontwikkelingslijn de jongeren kunnen doorlopen. Andersom geeft het model ook een verklaring waarom veel goedbedoelde pogingen om jongeren tot participatie uit te dagen weinig effect hebben: namelijk doordat er enkele sporten op de participatieladder worden overgeslagen. Zonder bewuste inzet in de eerste fase, jongeren te bereiken en een vertrouwensband op te bouwen, wordt vooral de 'witte middenklasse' bereikt die vaak uit zichzelf al participeert. Zeker wanneer het gaat om moeilijk bereikbare doelgroepen, zoals een groot deel van de jongeren in Amsterdam-Oost, is 'beginnen bij het begin' een cruciale succesfactor 3).

De volgende stappen

Hoe gaat het PEP deze volgende stap op de participatieladder handen en voeten geven? Het aanbod aan de doelgroep blijft op dezelfde leest geschoeid. Laagdrempelig en vraaggericht; het aantal inschrijvingen bepaalt of een workshop daadwerkelijk

MO-Samenlevingsopbouw
Artw. nr. 10740
2501 WB Den Haag

Geen
Porto

de kans een volgende stap te zetten: zelf een nieuwe groep begeleiden. Vanzelfsprekend met de voorbereiding en coaching die daarvoor nodig is. Voor de tweede en derde projectfase krijgen de oorspronkelijke samenwerkingspartners medewerking van een derde, de stichting Kunstweb Amsterdam.

Sleutelrol jongerenwerkers

De jongerenwerkers van de buurthuizen en jongerencentra die meedoen aan het PEP spelen bij het opbouwen van deze participatieladder een sleutelrol. Veel aandacht is daarom besteed aan het opbouwen van een gemeenschappelijk referentiekader. De participatieladder bleek daarvoor een prima kapstok, waarin jongeren- en tienerwerkers hun dagelijkse praktijk direct herkennen. Door aan de hand van het model hun acties met elkaar te bespreken, worden ze zich bewuster van hun eigen rol in het werken met de jongeren en kunnen ze hun eigen acties, houding en gedrag een plaats geven. Op het moment zelf, maar ook achteraf. Door jongeren bewust een eigen verantwoordelijkheid te geven, ontstaat een gelijkwaardige verhouding. Een van de eye-openers van de participatieaanpak is dat

(P) Amsterdam-Oost

Workshop tijdens het Oosterparkfestival

foto: st. welzijn Oost.

MO-Samenlevingsopbouw
Antw. nr. 10740
2501 WB Den Haag

Geen
Porto

Eigen verantwoordelijkheid

Het principe jongeren uit te dagen hun eigen verantwoordelijkheid daadwerkelijk op zich te nemen, komt terug in de meest basale activiteiten. Neem bijvoorbeeld 'de kwestie van de eigen bijdrage'. Het PEP vraagt van de deelnemers een bijdrage van €1,- per keer. Niet alleen vanwege de opbrengst die hard nodig is om het project te laten draaien, maar juist ook vanwege die eigen verantwoordelijkheid van de deelnemer. Ook zij investeren daarmee in het project. Voor sommige jongeren (met name de tieners) kan dat echter een probleem opleveren. Niet alle ouders zijn namelijk bereid die bijdrage te betalen. Hoe kan je vasthouden aan het uitgangspunt en hen toch de mogelijkheid geven mee te doen? Een jongerenwerker kan voorstellen dat de jongere een alternatieve bijdrage levert. Bijvoorbeeld door te helpen bij de tienerdiscos. Heeft de jongere daar geen zin in, dan mag hij zelf een andere bijdrage verzinnen. Soms lukt het niet er samen uit te komen. En dat levert een spanningsveld op: als jongerenwerkers zeker weten dat iemand het echt niet kan betalen, zijn ze snel bereid de hand over het hart te strijken en de deelnemer toch mee te laten doen. Dat is tenslotte

WANTED!

Jongeren van het PEP-project kunnen zelf het programma op het jongerenpodium organiseren. Wil jij meebepalen wie er optreedt, wie presenteert, hoe het georganiseerd wordt? Meld je dan aan bij Güldemet van het JACO!

(oproep in Peptalk, Nieuwsbrief voor deelnemers, begeleiders en organisaties)

Uitwisseling

Naast het leren werken vanuit het participatiemodel, levert het periodiek samenkomen en uitwisselen van ervaringen zowel de jongerenwerkers als het project veel nieuwe

beren
orde-
bij de

impulsen op. Bijvoorbeeld over de vraag hoe om te gaan met het spanningsveld dat zich kan voordoen tussen de verschillende invalshoeken die in PEP samenkomen. Voor de docenten van de muziekschool is de primaire insteek kwalitatief goed muziekonderwijs geven. Voor de jongerenwerkers staat betrokkenheid van de doelgroep voorop. Als deelnemers dreigen af te haken omdat de docent te veel vasthoudt aan muzikale leerdoelen, is het voor de jongerenwerker soms behoeftzaam manoeuvreren tussen docent en deelnemers. De jongerenwerkers waarderen de mogelijkheid hun eigen hantering van zulke situaties te kunnen toetsen aan collega's. Binnen hun eigen instelling ontbreekt die mogelijkheid vaak, doordat ze als eenling vanuit een specifieke locatie werken.

Contact met ouders

Een ander issue dat in de bijeenkomsten regelmatig op tafel komt, is het contact met de ouders. Zeker als het om de jongste groep deelnemers gaat, is het belangrijk dat de ouders erachter staan. Zij moeten hun kinderen met een gerust hart naar de activiteiten kunnen laten gaan en in veel gevallen ook de eigen bijdrage betalen. Vooral als het om allochtone ouders gaat, vraagt het opbouwen van dat vertrouwen vaak extra inzet. Zij zijn vaak niet bekend met de instellingen waar de workshops worden gegeven en met de inhoud van de activiteiten. Een

Werker

Zondag 5 mei 2002, bevrijdingsfestival in het Amsterdamse Oosterpark. Op het podium tonen de deelnemers van de PEP-workshops een spetterende show van raï, hiphoprap, streetdance, Turkse pop en r&b. In Amsterdam-Oost staat het project niet alleen voor meer PEP in het activiteitenaanbod voor jongeren van 14-21 jaar, maar ook voor nieuwe impulsen voor de jongerenwerkers van de deelnemende buurthuizen.

Met het PEP-project bouwen Stichting Welzijn Oost (SWO) en de Muziekschool Amsterdam (MSA) voort aan hun samenwerking gericht op actieve participatie van jongeren in workshops dans en muziek. De basis voor de samenwerking werd gelegd in het voorafgaande Muziekstafetteproject. Inzet van dit 'moederproject' was vooral het bereiken van de doelgroep die in deze kleurrijke wijk overwegend bestaat uit allochtone jongeren. Een laagdrempelig en uitdagend activiteitenaanbod bleek een uitstekend 'lokaas' voor deze lastig bereikbare doelgroep. Om ze daadwerkelijk te 'vangen' was meer nodig: een netwerk van organisaties waarmee deze jongeren vertrouwd zijn. Medewerking van scholen, buurthuizen, jongeren centra en migrantenorganisaties maakte het mogelijk het aanbod te presenteren op plekken waar de jongeren toch al komen.

Participatieladder

De beide projectpartners willen het niet laten bij de implementatie van deze succesformule 1) maar dagen met het PEP-project de jongeren uit een volgende stap te zetten. Niet alleen actief deelnemen aan de workshops, maar stapsgewijs ook meer verantwoordelijkheid nemen in de organisatie

rond wo
sche ba
tieladder
werkt d
2). Dit p
fase van
kunnen
anderer
de cons
groeien
verantw
De vijf f
1. Cons
activi
2. Uitvo
uit;
3. Orga
deel
4. Leidi
leiding
5. Meel
partn

Deze uitwerking in fasen wil niet zeggen dat elke jongere ook alle fasen zou moeten doorlopen: elk niveau van participeren is waardevol. Wel maakt het model inzichtelijk welke ontwikkelingslijn de jongeren kunnen doorlopen. Andersom geeft het model ook een verklaring waarom veel goedbedoelde pogingen om jongeren tot participatie uit te dagen weinig effect hebben: namelijk doordat er enkele sporten op de participatieladder worden overgeslagen. Zonder bewuste inzet in de eerste fase, jongeren te bereiken en een vertrouwensband op te bouwen, wordt vooral de 'witte middenklasse' bereikt die vaak uit zichzelf al participeert. Zeker wanneer het gaat om moeilijk bereikbare doelgroepen, zoals een groot deel van de jongeren in Amsterdam-Oost, is 'beginnen bij het begin' een cruciale succesfactor 3).

De volgende stappen

Hoe gaat het PEP deze volgende stap op de participatieladder handen en voeten geven? Het aanbod aan de doelgroep blijft op dezelfde leest geschoeid. Laagdrempelig en vraaggericht; het aantal inschrijvingen bepaalt of een workshop daadwerkelijk

MC

Samenlevingsopbouw

**Ik wil een
nieuwe
abonnee
aankomen:**

Naam nieuwe abonnee:

Adres:

Tel.nr.:

factuuradres:
Naam instelling:

Straatnaam:

Postcode:

Woonplaats:

Antwoordkaart

de kans een volgende stap te zetten: zelf een nieuwe groep begeleiden. Vanzelfsprekend met de voorbereiding en coaching die daarvoor nodig is. Voor de tweede en derde projectfase krijgen de oorspronkelijke samenwerkingspartners medewerking van een derde, de stichting Kunstweb Amsterdam.

Sleutelrol jongerenwerkers

De jongerenwerkers van de buurthuizen en jongeren centra die meedoen aan het PEP spelen bij het opbouwen van deze participatieladder een sleutelrol. Veel aandacht is daarom besteed aan het opbouwen van een gemeenschappelijk referentiekader. De participatieladder bleek daarvoor een prima kapstok, waarin jongeren- en tienerwerkers hun dagelijkse praktijk direct herkennen. Door aan de hand van het model hun acties met elkaar te bespreken, worden ze zich bewuster van hun eigen rol in het werken met de jongeren en kunnen ze hun eigen acties, houding en gedrag een plaats geven. Op het moment zelf, maar ook achteraf. Door jongeren bewust een eigen verantwoordelijkheid te geven, ontstaat een gelijkwaardige verhouding. Een van de eye-openers van de participatieaanpak is dat

erenparticipatie

Participatie Estafette Project (PEP) Amsterdam-Oost

Een van de r&b groepen van het PEP-project tijdens het Oosterparkfestival in Amsterdam.

Streetdance workshop tijdens het Oosterparkfestival

foto: st. welzijn Oost.

jongerenwerkers niet alle verantwoordelijkheid hoeven te nemen voor het slagen van de activiteit. Ook de jongeren spelen daarin een grote rol.

Eigen verantwoordelijkheid

Het principe jongeren uit te dagen hun eigen verantwoordelijkheid daadwerkelijk op zich te nemen, komt terug in de meest basale activiteiten. Neem bijvoorbeeld de kwestie van de eigen bijdrage. Het PEP vraagt van de deelnemers een bijdrage van €1,- per keer. Niet alleen vanwege de opbrengst die hard nodig is om het project te laten draaien, maar juist ook vanwege die eigen verantwoordelijkheid van de deelnemer. Ook zij investeren daarmee in het project. Voor sommige jongeren (met name de tieners) kan dat echter een probleem opleveren. Niet alle ouders zijn namelijk bereid die bijdrage te betalen. Hoe kan je vasthouden aan het uitgangspunt en hen toch de mogelijkheid geven mee te doen? Een jongerenwerker kan voorstellen dat de jongere een alternatieve bijdrage levert. Bijvoorbeeld door te helpen bij de tienerdisco. Heeft de jongere daar geen zin in, dan mag hij zelf een andere bijdrage verzinnen. Soms lukt het niet er samen uit te komen. En dat levert een spanningsveld op: als jongerenwerkers zeker weten dat iemand het echt niet kan betalen, zijn ze snel bereid de hand over het hart te strijken en de deelnemer toch mee te laten doen. Dat is tenslotte

het doel van hun werk. In het PEP proberen ze echt streng te zijn en de verantwoordelijkheid voor het wel of niet meedoen bij de jongere zelf neer te leggen.

WANTED!

Jongeren van het PEP-project kunnen zelf het programma op het jongerenpodium organiseren. Wil jij meebepalen wie er optreedt, wie presenteert, hoe het georganiseerd wordt? Meld je dan aan bij Güldemet van het JACO!

(oproep in Peptalk, Nieuwsbrief voor deelnemers, begeleiders en organisaties)

Uitwisseling

Naast het leren werken vanuit het participatiemodel, levert het periodiek samenkomen en uitwisselen van ervaringen zowel de jongerenwerkers als het project veel nieuwe

impulsen op. Bijvoorbeeld over de vraag hoe om te gaan met het spanningsveld dat zich kan voordoen tussen de verschillende invalshoeken die in PEP samenkomen. Voor de docenten van de muziekschool is de primaire insteek kwalitatief goed muziekonderwijs geven. Voor de jongerenwerkers staat betrokkenheid van de doelgroep voorop. Als deelnemers dreigen af te haken omdat de docent te veel vasthoudt aan muzikale leerdoelen, is het voor de jongerenwerker soms behoeftzaam manoeuvreren tussen docent en deelnemers. De jongerenwerkers waarderen de mogelijkheid hun eigen hantering van zulke situaties te kunnen toetsen aan collega's. Binnen hun eigen instelling ontbreekt die mogelijkheid vaak, doordat ze als eenling vanuit een specifieke locatie werken.

Contact met ouders

Een ander issue dat in de bijeenkomsten regelmatig op tafel komt, is het contact met de ouders. Zeker als het om de jongste groep deelnemers gaat, is het belangrijk dat de ouders erachter staan. Zij moeten hun kinderen met een gerust hart naar de activiteiten kunnen laten gaan en in veel gevallen ook de eigen bijdrage betalen. Vooral als het om allochtone ouders gaat, vraagt het opbouwen van dat vertrouwen vaak extra inzet. Zij zijn vaak niet bekend met de instellingen waar de workshops worden gegeven en met de inhoud van de activiteiten. Een

van de initiatieven die in dit verband op tafel kwam, is het uitnodigen van ouders van potentiële deelnemers bij de optredens van bestaande groepen. Zo kunnen ze zelf zien dat de activiteiten leuk, leerzaam en vooral ook onschuldig zijn.

- 1) De methodiek van de Muziekstafette is beschreven in 'Vissen doe je met een netwerk?', SVM, 2001, zie www.svmgroep.nl
- 2) Sociaal talent in zicht, 1995
- 3) John Huskins, een Britse expert in jongerenparticipatie, werkte deze benadering uit in: Recognising Young people's achievements, Youth Achievement Awards, Youth Clubs UK, zie ook

Annette van den Bosch is als adviseur van stichting VrijwilligersManagement (sVM) betrokken bij het PEP

PEP is de afkorting voor Pilot Estafette Project en is het vervolg op de Wereld Muziekstafette Oost. Het project heeft als doel tieners en jongeren -met name uit het stadsdeel Oost/Watergraafsmeer- in aanraking te laten komen met kunst en cultuur. Op dit moment worden er veertien workshops gegeven op het gebied van dans en muziek.

Het project is onderverdeeld in drie fasen: in de eerste fase worden workshops gegeven. Vervolgens kunnen jongeren doorstromen naar de werkplaats waar ze werken aan een voorstelling/productie, zoals musical, theater of dansvoorstelling. In de derde fase worden ze opgeleid om zelf workshops te geven. Het PEP project is een initiatief van de Stichting Welzijn Oost (SWO) in Amsterdam, Stichting VrijwilligersManagement (sVM), Muziekschool Amsterdam (MSA) en Kunstweb.

Het project loopt met subsidie van het VSB Fonds tot en met 2004. Het is de bedoeling in die jaren veel te leren van de ervaringen, zodat daarop kan worden voortgebouwd. Gezien het enthousiasme van de jongeren is dat het zeker nu al waard!

Voor meer informatie over het project: Annette van den Bosch, adviseur sVM, telefoon 030-2361052, e-mail a.vdbosch.svm@svmgroep.nl

Platteland Platteland

Plattelandsvernieuwing:

Plattelandsvernieuwing kan alleen ontstaan en beklijven in samenwerking met alle betrokken partijen, meent gemeentebestuurder Rein Munniksma. De burgemeester van de Drentse gemeente Aa en Hunze was een van de sprekers tijdens de startconferentie van het LEADER+Netwerk in Lelystad. Hij sprak daar niet namens de gemeente of namens de VNG, maar vooral als gemeentebestuurder op het platteland. Zijn speech was aanleiding voor een gesprek over de vernieuwing van het landelijk gebied

Plattelandsvernieuwing ontstaat niet door achter een overheidsbureau een rapport op te stellen, daarvan is Rein Munniksma de afgelopen jaren overtuigd geraakt.

"Plattelandsvernieuwing ontstaat en beklijft slechts als het een proces is van een proces waarbij de verschillende betrokkenen in het gebied een volwassene plaats hebben gekregen. Een proces dat zijn grondslag vindt in de manier waarop burgers en overheid met elkaar omgaan." Voor een dergelijke coproductie is het volgens Rein Munniksma nodig dat de overheidspartners in het proces van tevoren goed nadenken over de 'contouren' die ze in dit proces hanteren: "Voor niet-overheidspartijen moeten deze uitnodigend zijn om creatief en toekomstgericht te kunnen werken."

Plattelandsvernieuwing is een spel van vele spelers: alle overheidslagen, inclusief Europa en uiteraard maatschappelijke organisaties

van een divers pluimage. Het is van groot belang dat de overheden kunnen werken vanuit goede onderlinge verhoudingen en beter op elkaar afgestemde rollen. Munniksma verwijst in dit verband naar de zoektocht die overheden hebben afgelegd in het kader van BANS-Platteland. Hij pleit ervoor dat de stimulerende werking die uitgaat van BANS-Platteland ook zijn doorwerking naar Europa zal vinden. Je moet immers "ieder keer maar weer afwachten of er een warme of een koude beleidsdouché uit Brussel komt."

Samenspel

Volgens Munniksma doen veel gemeenten hun uiterste best hun steentje bij te dragen aan hun Plattelandsvernieuwing. "Ik zie alleen nog steeds een te afwachtende houding bij sommige ministeries. Zij moeten echte verantwoordelijkheden bij gemeenten neer willen leggen. Soms zie ik dat provincies daar helemaal niet ongelukkig mee zijn."

Plattelandsvernieuwing is een spel van vele spelers

De meeste plattelandsprovincies hebben de afgelopen jaren gemeentelijke herindeling gestimuleerd om bestuurskrachtige plattelandsgemeenten te vormen. Deze grotere gemeenten zouden volgens Munniksma door bijvoorbeeld het ministerie van LNV als bestuurlijke bondgenoot bij uitstek moeten worden beschouwd als het gaat om het vormgeven aan en stimuleren van de vitaliteit van het platteland. "Het steekt me dat gemeenten soms eerder gezien worden als een van de vele maatschappelijke organisaties dan als sterke medeoverheid en dat het blikveld van ministeries zich in te veel gevallen beperkt tot de provincies."

Ook hier bepleit Munniksma coproductie: "Gemeenten zoeken zelf partnergemeentes die met vergelijkbare problematiek te

: een coproductie

maken hebben. Het zoeken van partners en het benoemen van de (provinciale) regisseur moet vooral een gezamenlijk traject zijn van de betrokken overheden."

Onsamenhangende regelingen bundelen tot Investeringsplan Plattelandsvernieuwing

Investeringsplan Plattelandsvernieuwing
Moeten gemeenten volgens Munniksma een ruimtebedend kader scheppen voor haar lokale groepen, ook van het Rijk verwacht de burgemeester een ruimtebedend kader, geen blauwdruk. De Rijksoverheid zou moeten overgaan tot een goede afstemming –of nog beter: sanering- van de verschillende vormen van sectoraal beleid, wet- en regelgeving en ook komen tot bundeling van de nu nog versnipperde financieringsstromen. Munniksma onderschrijft het advies van de Raad voor het Landelijk Gebied van februari 2002 om te komen tot een bundeling van de veelheid aan onsamenhangende subsidieregelingen en potjes tot een rijksregeling voor het platteland: een Investeringsimpuls Plattelandsvernieuwing, naar het model van de Investeringsimpuls Stedelijke Vernieuwing.

Het 'wensenlijstje' van Rein Munniksma ten aanzien van het Rijksbeleid ziet er samengevat als volgt uit:

- * een ruimtebedend, stimulerend kader
- * grote aandacht voor coördinatie van sectorale wet- en regelgeving met een voorkeur voor opruimen in plaats van afstemmen
- * bundeling van financieringsstroom in een Investeringsimpuls
- * een actieve helpdesk, zowel op nationaal als op gebiedsniveau

Sociaal kapitaal

Beschouwen we in dit interview tot nu toe de 'overheidskant' van de plattelandsvernieuwingsmedaille, ook voor de aanpak

richting burgers en lokale initiatiefgroepen hanteert Munniksma dezelfde lijn. "Juist bij een plattelandsvernieuwingsbeleid dat wil beklijven is het van belang dat de verschillende betrokkenen, of ze nu vanuit de burgers of vanuit de overheid werken, met aandacht en respect voor elkaar samenwerken."

Meer dan tot nu toe zal erkend moeten worden dat in lokale gemeenschappen een schat aan kennis ligt. Niet alleen over het verleden, ook voor een duurzame toekomstige ontwikkeling kunnen (lokale) overheden niet om de lokaal aanwezige kennis heen.

Hoewel al jaren fors wordt geïnvesteerd in het mondig maken van mensen, meent Munniksma dat er bij de beleidsvorming nog te weinig gebruik wordt gemaakt van het –soms nog verborgen- talent om sociaal kapitaal te ontwikkelen.

"Wij, als gezamenlijke overheden, moeten deze ontwikkeling faciliteren en stimuleren. We moeten een ronde tafel bieden waar een integrale visie op het gebied, een visie op de toekomst ontwikkeld wordt."

In de lokale gemeenschappen ligt een schat aan kennis

Opbouwwerfunctie

Bij het faciliteren van burgers, lokale groepen –vanuit het geloof in coproductie met burgers- is er niets op tegen om te proberen de opbouwwerfunctie van tien, vijftien jaar geleden op een bij de huidige tijd passende wijze weer op te pakken. Munniksma noemt het een 'stimulerende buitenboordmotor', een niet overheidsgekleurde 'make-laar' die in interactieve processen met burgers wel eens beter of korter door de bocht kan gaan dan iemand die onder de directe verantwoordelijkheid van een provincie of een gemeentebestuurder werkt.

"Over onze overheidsrol en positie moeten we duidelijk en consequent zijn naar de burgers. Op deze manier ontstaat draagvlak,

Burgemeester Rein Munniksma
over de kunst van het samenspel tussen
gemeente en lokaal initiatief

ik noem dat het sociale kapitaal. Dit sociale kapitaal hoort volgens mij thuis in het hart van de driehoek sociale vitaliteit, economische vitaliteit en fysieke vitaliteit," aldus Munniksma.

Hij zet zijn pleidooi voor versterking van het sociale kapitaal af tegen het feit dat plattelandsvernieuwing in de afgelopen jaren vooral een economische of fysieke insteek had. "Vaak is de problematiek van de intensieve veehouderij, de veranderende landbouwpolitiek van de EU, natuurontwikkeling, waterproblematiek een belangrijk motief voor plattelandsontwikkeling. Maar de dynamiek wordt pas echt groot wanneer ook de sociale component en de cultuurhistorie in de aanpak verweven zijn."

Iedere keer afwachten of er een warme of koude beleidsdouches uit Brussel komt

Veel zouden we kunnen leren van de manier waarop Jan Schaefer indertijd de stadsvernieuwing elan heeft gegeven. "Prikkelend, maar zeker ook luisterend, de wijk en de bewoners als vertrekpunt nemen. Niet de overheid is de maat, maar het gebied geeft in meerdere opzichten de maat aan."

Verandering en ontwikkeling is mensenwerk.

Kiosk Kiosk

Intergenerationeel werken
"In de Nederlandse volkshuisvesting is het nog steeds een dogma dat in de steden de benedenwoningen gereserveerd zijn voor ouderen. Gezinnen komen vanzelf op bovenwoningen terecht. Logisch dat mensen met kinderen de stad uitgaan. En dat terwijl men tegenwoordig de gezinnen zo graag in de stad wil vasthouden. Maar, zijn ouderen tevreden?" (Harkolien Meinsma)

In de samenleving is tegenwoordig sprake van een toenemende segregatie naar leeftijd. Jong en oud ontmoeten elkaar niet meer vanzelfsprekend. Uit onderzoek blijkt dat 63 procent van de ouderen weinig of geen contact heeft met jongeren, de eigen kleinkinderen inbegrepen. Generaties raken steeds verder van elkaar vervaemd. Stereotiepe beeldvorming en vooroordelen over en weer, onbegrip, onverschilligheid en soms ook angst zijn het gevolg.

Vitale Stad, vakblad voor stedelijke vernieuwing en leefbaarheid bericht over de fysieke, sociale en economische aspecten van grotestedenbeleid en richt zich op beleidsmakers van overheden, bedrijven en instellingen die te maken hebben met stedelijke vernieuwing. De laatste aflevering van het blad (**mei 2002**) heeft als thema De buurt voor alle leeftijden. Het thema is ontleend aan het gelijknamige, door het NIZW in samenwerking met de Directie Ouderenbeleid van het ministerie van VWS opgezette, driejarig nationaal stimuleringsprogramma, gericht op het tegengaan van de generationele segregatie en het bevorderen van 'intergenerationeel werken': 'het bevorderen van contacten die persoonlijk en wederkerig

zijn, die wederzijds voordeel bieden, functioneel zijn en niet eenmalig'. De medewerkers van het project lichten het thema toe.

Een jongerenteam dat klussen doet voor ouderen in de buurt. Middelbare scholieren die ouderen computerles geven in het internetcafé van het verzorgingstehuis. Ouderen die op de basisschool kinderen met taalachterstand helpen. Het zijn slechts enkele voorbeelden van de mogelijkheden om generaties in de buurt met elkaar in contact te brengen en samenwerking te bevorderen.

Anke Colijn roept stedenbouwers en architecten op om samen te werken aan het scheppen van gemêleerde leefmilieus. Woningen moeten worden aangepast aan de uiteenlopende behoeften van verschillende doelgroepen. Sandra Ball, coördinator van het deelproject 'Nieuwe rollen voor senioren in de pedagogisch gemeenschap', introduceert de 'intergenerationele programmeringsmatrix' als 'een adequaat beleidsinstrument om programma's af te stemmen op behoeftes en potentië in de wijk' (*Conflicthantering en wijkdemocratie in bruisende buurten*). Zij laat daarnaast zien hoe de kinderopvang bij kan dragen aan (betere) contacten tussen de verschillende generaties. Gherie ter Steege stelt dat een juiste aanpak van generatieconflicten er toe kan leiden dat de betrokkenen beter omgaan met hun omgeving en hun probleemoplossend vermogen vergroten. Christine Mercken beschrijft hoe de spanningen tussen generaties op het Bosplein in Zeist zijn opgelost. Jong en oud organiseren nu samen schoon-

maakacties en buurtfeesten. Op basis van de ervaringen met het project presenteert projectleider Kees Penninx de volgende beleidsadviezen:

- Ga sociale uitsluiting op grond van leeftijd tegen door alle generaties te betrekken bij de ontwikkeling van de economische, fysieke en sociale infrastructuur van de wijk.
- Zet bij conflicten tussen generaties in op bemiddeling en dialoog, wederzijds begrip en versterking van het eigen probleemoplossend vermogen.
- Grijp gedeelde belangen, zoals een schone, hele en veilige buitenruimte aan om gezamenlijke sociale participatie en belangenbehartiging te bevorderen.
- Stimuleer wederzijds leren en onderlinge dienstverlening waarbij jong zich inzet voor oud en oud voor jong.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

"Bij het maken van beleidsplannen moeten gemeenten zich afvragen welke belangen bedrijven daarbij hebben"

Danielle Driessen (adviseur bij Nieuwe Maan Communicatie Adviesgroep) beschrijft in

Vitale Stad de positieve ervaringen met het programma 'Steeds Beter' van Samenleving & Bedrijf, het landelijk bedrijvennetwerk voor maatschappelijk verantwoord ondernemen waar onder meer Coca Cola, Ordina, Randstad, Rabobank, ING Bank, Fortis, KPN, Start en Shell Nederland deel van uit maken. Het netwerk stimuleert lokale ondernemers om in de steden te investeren in maatschappelijke projecten. In 2001

is in vijftien steden begonnen met het opzetten van lokale netwerken van bedrijven die zich samen met de gemeenten willen inzetten voor stedelijke vernieuwing. In Den Haag is naar Brits voorbeeld onder de naam 'Business in the Community' een samenwerkingsverband tot stand gebracht tussen de rijksoverheid, de gemeente, maatschappelijke instellingen en bedrijven waaronder Albert Heyn, Rabobank, Randstad, Siemens en Vedior.

In Gedrag & Organisatie, Tijdschrift voor Sociale, Economische, Arbeids- en Organisationsociologie (april 2002) doen Karin Sanders,

hoogleraar Personeelswetenschappen aan de KUB, en Annemarie Roefs, net afgestudeerd als personeelswetenschapper, verslag van hun onderzoek naar de invloed van maatschappelijk verantwoord ondernemen op de binding van medewerkers. Uit bevindingen blijkt *"dat de mate, waarin medewerkers hun organisatie als maatschappelijk verantwoord ondernemer zien, positief gerelateerd is aan hun binding, en dat dit met name het geval is voor maatschappelijk verantwoord produceren en handelen"*.

De Akbarstraat
"Er zijn meer dan honderd Akbarstraten in Nederland" (Felix Rottenberg)

IMCO Context is het vier keer per jaar verschijnende blad van de welzijnsorganisatie IMCO Noord-Holland. De hoofdmoot van het eerste nummer van jaargang **1 (maart 2002)** wordt gevormd door een interview met Felix Rottenberg. Hij vertelt over zijn belevenissen bij het

maken van de spraakmakende driedelige documentaire over de Amsterdamse Akbarstraat. Rottenberg bivakkeerde drie maanden in Bos en Lommer om er achter te komen wat zich achter de tegenstellingen die hij vond fascinerend. De oplossing voor het 'multiculturele drama' ligt volgens Rottenberg in de versterking van de kernfuncties (onderwijs, welzijnswerk) in de wijk. De centrale stad moet zich beter op de hoogte stellen van wat er zich afspeelt onderaan de ladder van de samenleving. Rottenbergs motto: "Minder duur betaalde clubjes die zich op afstand met allerlei projecten bemoeien en meer steun voor de mensen die met beide benen in het moeras staan".

Leefbaarheid in Noord-Holland Ook **IMCO Context** besteedt aandacht aan het project *De buurt voor alle leeftijden*. Het blad geeft voorbeelden van intergenerationeel werken in Noord-Holland. Zoals de studenten van de Hogeschool Haarlem die, bij gebrek aan personeel bij de thuiszorg, poetsen bij ouderen in Bloemendaal. Ook verzorgen Haarlemse studenten computerlessen aan huis. Wethouder Deutekom-Muntjewerff van Opmeer maakt zich in het blad ernstig zorgen over de leefbaarheid op het Noord-Hollandse platteland. De auteurs van de publicatie *Interculturele communicatie voor hulpverleners* leggen een aantal principes uit van intercultureel communiceren en illustreren deze met praktijkvoorbeelden. **IMCO Context** bericht over de ervaringen in Noord-Holland

met de brede school en de rol van IMCO-adviseurs hierin. Het blad bericht verder over de oprichting van een platform Sociale Zekerheid in Alkmaar dat de belangen moet behartigen van Alkmaarders in een sociaal zwakke positie.

RegioVisie. Het regionale magazine voor het midden- en kleinbedrijf (nr. 1, 2002) maakt melding van verhitte gemoederen en juridisch getouwtrek in Alkmaar naar aanleiding van de instemming van de gemeenteraad met de plannen voor de bouw van een nieuwe stadion voor AZ.

Paars jeugdbeleid
"Historische feiten: kinderopvang geëxploideerd, opleidingen en arbeidsvoorwaarden verwaarloosd, VWS uitgehold en het opvoedingsdebat hardnekkig vermeden"

O 25. Tijdschrift over jeugd houdt in het meinumnummer acht jaar paars jeugdbeleid tegen het licht. Het onderdeel -zie bovenstaand citaat- is niet mals. Er was geen samenwerking. Het ontbrak aan een samenhangende visie. Wat werd bereikt, werd eerder bereikt ondanks dan dankzij paars. Verder bevat het blad artikelen over *Langlaufend leren* in Noorwegen, over de aanpak van schuldsanering voor jongeren in Enschede, over de wenselijkheid van gedwongen opvoedingsondersteuning en over de twee bussen (Play Mobiel en Sport Mobiel) waarmee het jongerenwerk in Waalwijk kinderen in hun eigen wijk opzoekt. Ze kunnen bij de bussen speelgoed lenen en meedoen aan sport en spel. Haagse lente
De oude politici hebben het

politieke tijt tegen. Hun rol in de Haagse politiek is uitgespeeld. **Intermediair (23 mei 2002)** ging, liefst buiten het Haagse circuit, op zoek naar nieuwe gezichten voor een zakenkabinet. De kandidaat-ministers werden gekozen op basis van hun sociale vaardigheden, charisma, managementkwaliteiten, daadkracht en spreekvaardigheid. De twaalf door het blad uitgeverken zijn de eerder in deze Kiosk genoemde Felix Rottenberg (Algemene Zaken), professor Annemiek Roobeek (Onderwijs en Wetenschap), Matthijs van Nieuwkerk, programmamaker en netwerkcoördinator van Nederland 3 (Cultuur en Media), Jacques Huberts, directievoorzitter van NedTrain, het onderdeel van de NS dat het onderhoud van treinstellen en locomotieven regelt (Mobiliteit), Louise Gunning, voorzitter van de raad van bestuur van het AMC in Amsterdam, Adraai Geuze, landshapsarchitect (Volksinvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu), Robert Reibestein, directeur van McKinsey Nederland (Economische Zaken), Hans Boutellier, beleidsmaker bij het ministerie van Justitie (Veiligheid), Louise Fresco, assistent-directeur-generaal bij de wereld voedsel- en landbouworganisatie FAO (Buitenlandse Zaken), Peter Paul de Vries, directeur van de Vereniging van Effectenbezitters (Financiën), Agnes Jongerius, lid van de SER en een van de architecten van het WAO-voorstel dat met ruime meerderheid werd aangenomen door de hoogste sociaal-economisch overlegorgaan (Sociale Zaken) en de ex-topvolleyballer Peter Blangé

(Sport). Het blad gaat ook op zoek naar de achtergrond van de plotse eruptie van het Fortuynisme. De overheid is na jaren van verzuim en ondanks de kritiek van Fortuyn op haar functies weer helemaal terug als aantrekkelijke werkgever. In het nummer van 30 mei presenteert **Intermediair** de resultaten van het onderzoek naar de 25 beste werkgevers bij die overheid. Behalve naar arbeidsvoorwaarden als salarissen, (flexibele) werktijden, kinderopvang, vakantiedagen, leaseauto's, mobiele telefoons, werd er gekeken naar graadmeters als ziekteverzuim, personeelsverloop, multiculturaliteit en het aantal vrouwen in leidinggevende functies. Het ministerie van SoZaWe kwam als beste werkgever uit de bus. Als beste provincie eindigde Drenthe op de zesde plaats van de ranglijst, direct gevolgd door Amsterdam (veel allochtonen en minder zieken) als eerste gemeente. Voor wie een bestaan als ambtenaar ambieert, biedt **Intermediair** een zelftest: ben ik geschikt voor de overheid?

Vraaggestuurde ouderenzorg
In de vorige Kiosk werd gewezen op het speciale dubbelnummer van **Tijdschrift voor Arbeid en Participatie (januari 2002)** over vraagsturing in de sociale zekerheid. Het nieuwe nummer (april 2002) is geheel gewijd aan vraagsturing in de ouderenzorg.

<

Met het OOG op de toekomst

Op donderdag 25 april 2002 vond in Sociaal Cultureel Centrum De Zevensprong in Rotterdam de presentatie plaats van het OOG-Boek, een methodiekbeschrijving van het OOG-Project dat in Hoogvliet is ontwikkeld. Het project is een initiatief van buurtbewoners die willen bijdragen aan de leefomstandigheden in hun buurt. Zij proberen de buurtkinderen, en hun ouders, op een speelse en creatieve manier te laten nadenken over onderwerpen als normen, waarden en veiligheid.

Het boek 'Met het OOG op de toekomst' beschrijft het OOG-project dat in 1998 door buurtbewoners uit Westpunt-Hoogvliet werd bedacht, ontwikkeld en uitgevoerd. Ze werden daarbij gesteund door Stichting Welzijn Hoogvliet die OOG vervolgens in 1999 introduceerde in buurt- en clubhuis. OOG staat voor de begrippen Observatie Onveilig/ongewenst Gedrag en situaties en is een methode die bij Shell Pernis is verzonden om onveilige situaties en gedrag te voorkomen.

De metode is door de initiatiefnemsters Donnie Jelsma en Marjo Veenstra getransformeerd tot een 'speelse bewonersactie'. In het project wordt geprobeerd buurtkinderen en hun ouders bewust te maken van hun onmiddellijke leefomgeving, van de kansen die deze omgeving hen biedt en van de bedreigingen die eraan kleven. OOG

appelleert aan de verantwoordelijkheid van ouders, stimuleert kinderen zelf na te denken over wat kan en niet, laat hen de hoofdrol spelen en maakt duidelijk waartoe samenwerking op buurtniveau kan leiden. Donnie Jelsma en Marjo Veenstra namen het initiatief tot het project naar aanleiding van een vernietigende storm in een nabijgelegen park en de gewelddadige dood van Meindert Tjoelker in 1997. Ze werden daarbij ondersteund door Anneke Boer, locatiemanager van Sociaal Centrum De Ronde van Stichting Welzijn Hoogvliet in Westpunt-Hoogvliet. In plaats van te klagen en te jammeren over de boze buitenwereld namen ze het heft in eigen handen. Vanaf het begin zijn ze constant in de weer geweest de kinderen uit hun buurt en hun ouders uit te dagen op een opbouwende manier vorm te geven aan de leefomstandigheden in de buurt.

OOG-gedachte

Een bonte mengeling van overheidsdienaren, welzijnswerkers en buurtbewoners was op de presentatie afgekomen. De schrijfters vertelden over hun ervaringen, successen en teleurstellingen, waarna de aanwezigen de pauze werden ingestuurd met de opdracht een OOG-ronde te organiseren. Na de pauze hield René Diekstra, psycholoog en publicist, een lezing over stadsetiquette, of, hoe mensen door het maken van afspraken op buurtniveau, de woon- en leefomstandigheden zo kunnen veranderen dat het er leuker vertoeven is.

De presentatie werd afgesloten met een optreden van actrice en cabaretiere Jettie Maturin, bekend van onder andere de tv-series Vrouwenvleugel en Bradaz. Zij maakte op een komische manier duidelijk dat het geluk in de zeer kleine dingen zit en dat wederzijds respect bijdraagt aan een positieve samenleving.

Geheel in de stijl van de initiatiefnemsters werd de methodiekbeschrijving 'Met het OOG op de Toekomst', niet aan een notabele maar aan alle aanwezigen uitgereikt met de opdracht voor de verspreiding van de OOG-gedachte zorg te dragen. Met het boek richten de schrijfters zich vooral op wel-

zijnsinstellingen die actieve bewoners in hun gebied weten te vinden.

Ondersteuning van welzijnsinstellingen bij de in- en uitvoering van OOG kan voor buurtbewoners een extra stimulans zijn aan de slag te gaan, en dat ook te blijven doen. Het boek kan ook worden gebruikt op welzijnsopleidingen, elementen eruit zijn bruikbaar op scholen, HALT-bureaus, et cetera. Het is niet de bedoeling dat de OOG-methodiekbeschrijving een blauwdruk is, daarvoor is het teveel geworteld in de Hoogvlietse samenleving. Wel zijn elementen eruit te verplaatsen naar andere buurten waar pioniers er eigen accenten in kunnen verwerken. Mensen die een gelijksoortig project willen starten kunnen in het boek lezen wat OOG inhoudt, aan welke voorwaarden moet worden voldaan en welke fouten men moet vermijden.

Met het OOG op de toekomst is voor €15,- (exclusief portokosten) te bestellen bij: Stichting Welzijn Hoogvliet (SWH), Erik Trinconi (directeur SWH), Lengweg 150 3192 BM Hoogvliet, telefoon: 010-2956060, e-mail: swhoogvliet@hetnet.nl

Samenvatting 'Met het OOG op de toekomst'

1. **Waarom OOG:** De aanleiding, het doel en een beschrijving van de opstartfase. Daarnaast geeft het hoofdstuk antwoord op de vraag hoe de initiatiefnemsters, de OOG-kinderen, de omgeving en de buitenwacht OOG zien.
2. **OOG nader bekeken:** Dit hoofdstuk beschrijft de verschillen in werkwijze van het buurtteam en het buurt- en clubhuis. Het noemt de sterke en zwakke punten van het OOG-buurtteam en de randvoorwaarden om OOG te starten. Daarnaast beschrijft het de OOG-instrumenten/elementen. Een van de belangrijkste daarvan

Vlnr: de schrijfsters Anneke Boer, Donnie Jelsma, Marjo Veenstra en uitgever Erik Trinconi tijdens de presentatie van het boek

Foto: Aad van der Voorn

is de OOG-ronde. Tijdens zo'n ronde gaan begeleiders met de kinderen naar de meest uiteenlopende plekken waar diverse thema's die te maken hebben met normen en waarden en veiligheid onder de aandacht worden gebracht op een manier die aansluit bij belevingswereld van de kinderen. Een flink aantal concrete voorbeelden van OOG-rondes zijn - voorzien van foto's en uitspraken van kinderen - in dit hoofdstuk opgenomen

3. Communicatie: Ervaringen en werkwijze van de schrijfsters van dit boek met betrekking tot communicatie in de buurt, de media, netwerken en sponsors.

4. Samenwerken: In dit hoofdstuk beschrijven de schrijfsters van dit boek niet alleen de samenwerking met elkaar, maar ook die met de politie, de gemeentewerf, Bureau Opzoomer Mee en die van het buurtteam met de welzijnsinstellingen.

5. Financiën: Voor de uitvoering van het OOG-project zijn er (financiële) middelen nodig. Een Welzijnsinstelling beschikt daar doorgaans wel over. Een buurtteam zal zich doorgaans steeds opnieuw voor (financiële) middelen moeten inspannen. Dit hoofdstuk beschrijft dat veel mogelijk is door dat op een creatieve manier te

doen. Ook geeft het tips met betrekking tot het beheer

6. Bijlagen: De volgende bijlagen zijn als voorbeeld toegevoegd: Checklist voor de OOG-rondes, OOG-lied, OOG-rap, Feyenoord-rap, OOG-EHBO-certificaat, OOG-pestcontract, OOG-ridderorde. Met het OOG op de toekomst' gelardeerd met foto's, uitspraken van OOG-kinderen, en bijdragen van personen uit politiek, politie, welzijnswereld en bedrijfsleven die het project in de afgelopen jaren steunden.

<

De oppervlakkige diepte

Debat over generaliseren of specialiseren in het CMV-werkveld

Een zestal studenten van Hogeschool De Horst in Driebergen organiseerde in februari een debat over, 'generaliseren', of 'specialiseren'. Zij deden dat naar aanleiding van lessen politologie waarin zij zich afvroegen wat er is gebeurd met de vraag naar specialisten. Want terwijl studenten behoefte hebben aan een meer specialistisch gerichte opleiding vraagt het werkveld om breed opgeleide beroepskrachten.

Er is een spanning tussen de vraag van de arbeidsmarkt naar breed inzetbare agogische dienstverleners (generalisten) en de wens van de studenten voor een meer herkenbare, specialistische invulling te geven aan de domeinen van Culturele Maatschappelijke Vorming (CMV). Met dit statement gaf de visitatiecommissie van de opleiding CMV van De Horst in een verslag over de toekomst van de opleiding een duidelijk dilemma aan. Maar waarom deze ontwikkeling? Wat is er gebeurd met de vraag naar specialisten? Vanwaar deze ommekeer? Een groep van zes vierdejaars CMV-studenten van Hogeschool De Horst in Driebergen speelde tijdens de lessen politologie met deze vragen. Zij kregen in deze lessen de opdracht een debat te organiseren. De nadruk moest daarbij liggen op het leggen van concrete verbanden tussen maatschappelijke trends en de competenties die de burger daardoor moet opdoen. Vervolgens moest worden gekeken welke veranderingen de beroepspraktijk dit van de CMV'er vraagt. Het werk van de CMV'er wordt immers sterk bepaald door de maatschap-

pelijke context waarbinnen hij of zij het beroep uitoefent.

Interdisciplinair werken

Nu kent de opleiding CMV aan Hogeschool De Horst sinds 1999 een brede sociaalagogische propedeuse. Dat wil zeggen dat studenten SPH, MWD en CMV met een breed studieprogramma beginnen. Deze propedeuse heeft tot doel studenten te oriënteren op de sociaal-agogische beroepen en op de specifieke beroepen van de drie opleidingen. Een deel van de propedeuse is opleidingsspecifiek, zoals doelgroepenanalyse en bepaalde leertaken. Hogeschool De Horst wil met de brede propedeuse niet alleen 'algemeen oriënterend' of 'gemeenschappelijk' te zijn (zoals sommige hogescholen bijvoorbeeld een 'welzijnspropedeuse' kennen die echt algemeen is). Zij wil met de propedeuse basisvaardigheden en een goede voorbereiding op beroepsspecifieke aspecten bieden. Deze ontwikkelingen zijn ook in de rest van het land merkbaar. Na de verbreding van het werkveld, met als gevolg een lappendeken aan specialisaties, is nu een fusietijdperk aangebroken.

Opleidingen worden bij elkaar ondergebracht en ook op universiteiten ligt de nadruk steeds meer op interdisciplinair werken, een ontwikkeling die deels het gevolg is van de oprichting van het studiehuis.

Na jarenlang verbreding van het werkveld is nu een fusietijdperk aangebroken

Debat

Als vierdejaarsstudenten en deelnemers aan het 'oude' lessysteem raakte de debatgroep geïnteresseerd in deze ontwikkelingen omdat zij deze objectief kon gadeslaan. Uit gesprekken met studenten uit andere leerjaren en docenten kwamen verschillende reacties naar voren over het nieuwe onderwijssysteem. Omdat deze

meningen zo uiteenliepen, besloot zij een debat te organiseren over de vraagstelling *Generaliseren of Specialiseren in het werkveld CMV*, met als

doel deze verschillende visies van het werkveld, de opleiding en de studenten, naar voren te halen.

Studenten willen herkenbare, specialistische invulling van de terreinen van CMV

Op donderdagmiddag 21 februari vond in de aula van de Hogeschool het debat plaats. Als hoofdstelling werd geponeerd: Een sociaal cultureel werker is pas professioneel als hij zich heeft gespecialiseerd in een bepaald vakgebied. Na een inleiding waarin de nodige begrippen werden toegelicht vond een discussie plaats tussen twee stellingnemers: iemand van de opleiding CMV (de generalist) en iemand uit het CMV-werkveld (de specialist). De discussie werd gevolgd door een publieksdebat. Dat publiek bestond uit studenten van diverse leerjaren van De Horst en andere hogescholen, mensen uit het werkveld en docenten.

Conclusies

Na afloop van de discussie, waarin de voors en tegens van alle deelnemende partijen aan de orde kwamen, kon worden geconcludeerd dat voor zowel specialisatie als generalisatie belangrijke argumenten aan te dragen zijn.

Aan de ene kant is er de mening dat sociaal cultureel werkers generalisten moeten zijn zodat zij met de toenemende diversiteit binnen de samenleving kunnen omgaan.

Zij komen namelijk in aanraking met zowel een diversiteit aan wisselende klantengroepen als met een diversiteit aan opdrachtgevers en organisaties. Daarnaast moeten welzijnswerkers een divers activiteitenaanbod kunnen aanbieden vanuit alle vier de domeinen van CMV (educatie, recreatie, kunst en cultuur en samenlevingsopbouw). Anderzijds is er de mening dat generaliseren leidt tot kwaliteitsverlies omdat men door een te generalistische insteek niet adequaat kan inspelen op specifieke vragen. Wie de maatschappelijke ontwikkelingen onder de loep neemt, ziet ook dat het collectieve gemeenschapsleven van de jaren vijftig is omgeslagen in individualisme. De geordende samenleving van toen, met sterke normatieve kaders en vaste rollen, heeft zich ontwikkeld tot een moderne

onoverzichtelijkheid. Deze 'nieuwe' modernisering en de huidige maatschappelijke ontwikkelingen maken het ingewikkelder en onoverzichtelijker voor de burger om oorzaken en oplossingen te formuleren. Een specialist kan hier adequaat op inspelen omdat hij deskundig is op bepaalde probleemgebieden. Daarbij komt dat een breed beroepsbeeld bij studenten al snel 'vaag' en daarmee als demotiverend wordt ervaren. Hiermee staat de opleiding dus voor een ander dilemma: enerzijds trekt een min of meer specialistische opleiding de broodnodige studenten; anderzijds vraagt het werkveld om breed opgeleide beroepskrachten. Conclusie is dat, zoals bij veel dilemma's in welzijnsland, er voor beide stellingen wat te zeggen valt. In een dynamische maatschap-

pij zal het sociaal cultureel werk altijd zijn werkwijze en visie moeten aanpassen aan verschillende hulpvragen, doelgroepen, opdrachtgevers of partnerorganisaties. Wat betreft generaliseren of specialiseren eindigde het debat met de stelling dat men het meest gebaat is met een generalist met een accent. Daartoe is het belangrijk dat er voor studenten de mogelijkheid wordt gecreëerd naar eigen inzicht deze accenten aan te brengen en zo vorm te geven aan hun eigen professionaliteit.

Lidewij Kruizinga en Cathelijne Vercoouteren zijn vierdejaars CMV-studenten van Hogeschool De Horst in Driebergen

<

Vrouwen vertellen over hun moedercentrum

In Het geheim van De Ketting: Tilburgs moedercentrum als onmisbare schakel vertellen de 140 vrouwen van 21 nationaliteiten die wekelijks De Ketting bezoeken, waarom het moedercentrum voor hen zo belangrijk is, wat ze er doen en leren en wat hun kinderen die meekomen ervan vinden. Ook medewerkers van instellingen uit de wijk waar De Ketting mee samenwerkt, geven hun mening.

'Waarom is een apart centrum voor vrouwen in de wijk nodig?' 'Waarom gaan de vrouwen niet naar het buurthuis?' 'In Nederland zijn vrouwen toch geëmancipeerd, zij hebben het toch niet nodig om zo

bij elkaar te zijn?' Medewerkers en bezoekers van De Ketting, centrum voor vrouwen en kinderen in de wijk Groenewoud in Tilburg krijgen vaak dit soort vragen te horen. Ze worden gesteld door wijkbewoners en instellingen, maar vooral ook door politici en bestuurders. Zij krijgen de vragen om ondersteuning en subsidie en worden daar ongemakkelijk bij: 'Is zoiets voor vrouwen (nog) nodig? Waarom bereiken de algemene instellingen deze vrouwen niet?'

Een 'eigen' centrum

De Ketting stelt zich ten doel vrouwen in de wijk sterker en zelfstandiger te maken. Ze worden gestimuleerd hun eigen (onbekende) deskundigheid in te zetten en nieuwe vaardigheden te leren. De Ketting roept waardering en erkenning op, niet alleen bij de vrouwen uit de wijk, maar ook bij politici. Wie er eenmaal is geweest, met de vrouwen heeft gesproken en de sfeer heeft geproefd, begrijpt waarom de vrouwen zo hangen aan 'hun' centrum. Voor veel vrouwen is het moedercentrum een eerste belangrijke stap

om (weer opnieuw) te participeren in de maatschappij.

De Ketting is opgesteld naar het concept van een moedercentrum. Dat is een centrum van en voor vrouwen en kinderen. In Tilburg is het centrum in eigen beheer, het gaat uit van de behoefte en de vraag van de vrouwen uit de wijk zelf. Iedere week komen de vrouwen naar het centrum om cursussen te volgen, te leren, elkaar te ontmoeten, samen actief te zijn, of voor een praatje. Velen komen verschillende keren per week. Volgens een van de geïnterviewde vrouwen is De Ketting: "Ontmoeting tussen vrouwen van verschillende nationaliteiten op een vertrouwde en veilige manier."

Bestellen

Het geheim van De Ketting is uitgebracht door het Pon Instituut voor advies, onderzoek en ontwikkeling in Noord-Brabant. De publicatie is voor € 6,50 te bestellen bij het PON Tilburg, telefoon 013- 535 15 35, onder vermelding van PON-publicatie 02-10, ISBN 90-5049-241-X. <

Vaders willen wel meer

Tweederde van de vaders zegt graag meer tijd te willen besteden aan het huishouden en de kinderen. Ze doen het niet omdat hun werk het niet toestaat, omdat ze geen inkomen willen of kunnen inleveren en omdat ze vinden dat hun vrouw het toch eigenlijk beter kan. Wel zou een kwart van de vaders meer gaan zorgen als hun vrouw meer zou werken en verdienen. Dit blijkt uit een onderzoek van onderzoeksbureau Bloomerco in opdracht van het NIZW.

Vaders willen wel meer zorgen. Mannen zijn zelfs meer gebrand op meer zorgen dan hun vrouw. Tweederde van de ondervraagde vaders zegt meer tijd te willen besteden aan het huishouden en de kinderen dan zij nu doen, terwijl maar de helft van de vrouwen dat van hun man verlangt. En 61 procent van de mannen (tegenover 57 procent van de vrouwen) vindt dat 'mannen zich dagelijks met alle onderdelen van de zorg bezig zouden moeten'.

Het onderzoek is door onderzoeksbureau Bloomerco in opdracht van het NIZW uitgevoerd onder 582 getrouwde of samenwonende heteroseksuele mannen en vrouwen tussen 18 en 55 jaar met kinderen (233 mannen en 349 vrouwen).

De uitkomsten van dit onderzoek waren aanleiding voor lezingen, workshops, discussies en cabaret in het programma *Licence to Care*, dat het NIZW op 12 april samen met De Rode Hoed in Amsterdam organiseerde.

Grote belemmeringen

Waarom zorgen vaders dan niet meer, als ze het wel willen? Verzinnen ze gewoon vaak smoesjes om niet te hoeven zorgen? Ja, zegt 19 procent van de mannen en 24 procent van de vrouwen. Geld en de eisen van het werk is voor de mannen zelf echter de belangrijkste hindernis. Van de mannen zou 63 procent meer zorgen als hun werk dat zou toelaten, 59 procent zou het doen als ze er financieel niet op achteruit zouden gaan. Hun vrouwen hebben daar wat minder vertrouwen in. Maar de helft denkt dat hun man meer zou zorgen als zijn werk het zou toelaten. Slechts 40 procent denkt dat hij meer zou zorgen als het niet ten koste van zijn inkomen ging.

Geld en de eisen van het werk zijn voor mannen de grootste hindernis

En wat als het gezin het wel zou kunnen betalen? Zouden ze dan vaker een werkster of een betaalde oppas laten komen? Een werkster zeker wel. Vooral vrouwen willen graag van het huishouden af: bijna de helft zegt het huishouden dan (vaker) door een betaalde kracht te laten doen. Mannen vinden dat minder belangrijk: als er geld voor

was zou slechts 35 procent meer huishoudelijke hulp willen inhuren.

Betaalde opvang voor de kinderen staat daarentegen laag op het verlanglijstje: maar 6 procent van de mannen en 7 procent van de vrouwen zegt de zorg voor kinderen meer te willen uitbesteden als ze het konden betalen. Zelf zorgen vinden veel ouders belangrijk, dat blijkt ook uit ander onderzoek. Niettemin vinden 39 procent van de mannen en 29 procent van de vrouwen dat 'een baan ook te combineren is met huishouden en gezin als beide partners voltijds werken'.

Veel mannen en vrouwen vinden echter ook dat voor vrouwen zorg uiteindelijk belangrijker is dan werken, en dat voor mannen werk meestal belangrijker is dan voor vrouwen. Vrouwen denken op dit punt traditioneler dan mannen: 32 procent vindt 'dat zorgen voor vrouwen in het algemeen belangrijker is dan een succesvolle loopbaan', terwijl maar 24 procent van de mannen die mening is toegedaan. En met de stelling 'voor mannen betekent het werk meestal meer dan voor vrouwen' is 32 procent van de mannen het eens, tegen 44 procent van de vrouwen. Toch vinden iets meer vrouwen (28 procent) dan mannen (27 procent) dat een vrouw haar carrière niet moet opgeven voor haar kinderen.

Wat belemmert vaders nog meer in hun zorgambities, behalve geld en de baas? Vooral het idee dat hun vrouw het toch beter kan. Voor eenderde van de mannen is dat een belangrijke reden om van meer zorgtaken af te zien. Vrouwen geven deze reden wat minder gewicht: ruim een kwart van de vrouwen vindt dit voor hun man een belemmering. Ruim de helft van de mannen vindt dat 'niemand zo goed voor een kind kan zorgen als de eigen moeder'. Vrouwen zijn ook daar wat minder van overtuigd: 42 procent is het hiermee eens.

Carrière en gemopper blijken slechts kleine belemmeringen

Een andere belemmering om meer te gaan zorgen vormen hobby's en sport: een kwart van de mannen zou meer zorgen als het

zorgen, maar...

niet ten koste van hobby's en sport zou gaan. Vrouwen geven deze belemmering minder gewicht: ruim een vijfde ziet in sport en hobby's van hun man een hindernis om meer te zorgen.

Kleinere belemmeringen
Anders dan verwacht zien de ondervraagde mannen carrière maken niet als belangrijke hindernis om te gaan zorgen. Maar een vijfde van de mannen zegt dat hij meer zou gaan zorgen als het maar niet ten koste zou gaan van zijn carrière. Vrouwen zijn het hiermee eens: ook van hen denkt bijna een vijfde dat dit hun man in zijn zorgambities belemmert.

Ook hadden we, op basis van ander onderzoek uit onder andere Italië en Engeland, verwacht dat commentaar van vrouwen op de manier waarop mannen zorgen, voor mannen een grote hindernis zou zijn om het meer te gaan doen. Kritiek op de kleren die hij de kinderen heeft aangetrokken of de rommel op het aanrecht als ze van haar werk thuiskomt. Die kritiek is in dit onderzoek echter voor maar 15 procent van de mannen een belemmering om meer te zorgen. Ook (hun) vrouwen zien dat zo: slechts 14 procent denkt dat hun man meer zou zorgen als zij zelf minder commentaar zouden leveren op de manier waarop hij dat doet.

Stimulans

En als hun vrouw nu meer betaald werk ging verrichten, zouden mannen dan wel meer gaan zorgen? Jawel, mits er dan ook meer geld binnenkwam. Als het gezinsinkomen er door haar werk op vooruit zou gaan, zou dat voor ruim een kwart van de mannen een reden zijn om meer te gaan zorgen. Dat is goed nieuws voor hun vrouwen, want van hen denkt maar een vijfde dat hun man dat zou gaan doen.

Werk, geld, onhandigheid en sport belemmeren vaders om meer te zorgen

foto: Marcel van Nieuwenhuijsen

Het geld geeft de doorslag. Want als hun vrouw wel meer zou gaan werken, maar daardoor alleen maar minder tijd had om te zorgen, zonder dat het inkomen van het gezin er veel op vooruit ging, zou maar een vijfde van de vaders meer gaan zorgen. Dat zou hun vrouwen tegenvallen, want van de vrouwen verwacht wel ruim een kwart dat hun man meer zou gaan zorgen als zij door werk minder tijd voor zorgtaken had. Geld speelt dus voor vaders een grotere rol dan vrouwen denken - zowel hun eigen geld als dat van hun vrouw.

Veel mannen denken dat vrouwen beter zijn in zorgen

Leeftijdverschillen blijken in dit onderzoek nauwelijks een rol te spelen. De zorgbehoefte van vaders onder de 35 is iets kleiner dan die van vaders boven de 35, maar groot is dit verschil niet: respectievelijk 65 versus 68 procent wil meer zorgen dan hij nu doet.

De enquête werd door Bloomerco in Rotterdam elektronisch verzonden aan 1250 personen (van wie er 582 reageerden), in opdracht van het NIZW (Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn), met subsidie van het Ministerie van VWS en advies van diverse experts. Ook Licence to Care is tot stand gekomen met subsidie van het Ministerie van VWS. Voor advies bij de formulering en selectie van de vragen is het NIZW dank verschuldigd aan Saskia Keuzenkamp van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP). De eerste zes vragen van de 'stellingen voorgelgd aan mannen en vrouwen' zijn in overleg met het SCP ontleend aan de Emancipatiemonitor van het SCP uit 2000.

Zmv-vrouwen in het zonnetje

Als blijk van waardering voor de inzet van zwarte, migranten en vluchtelingen (zmv)-vrouwen is De Triomfprijs ingesteld; een tweejaarlijkse prijs die de betekenis van zmv-vrouwen voor de Nederlandse samenleving wil benadrukken. In Utrecht reikte staatssecretaris Verstand de eerste Triomfprijs uit aan informatiespecialist Cisca Pattipilohy.

Poetry and music door de Urban City Sound

Een samenleving zonder de bijdrage van zmv-vrouwen is niet meer denkbaar, aldus Aysel Ilksoy, voorzitter van de stichting ZMV-prijs. "Hun actieve maatschappelijke bijdrage is niet meer uit te vlakken. Met de prijs erkent het kabinet de positie en de kwaliteiten van deze vrouwen in Nederland." Bij de installatie van de 'Commissie Arbeidsdeelname Vrouwen uit Etnische Minderheden' in 2001 maakte minister van Bostel van Grote Steden- en Integratiebeleid de instelling van De Triomf bekend. De prijs wil de betekenis uitdrukken van de inbreng die zmv-vrouwen hebben in de Nederlandse samenleving en daar ook meer bekendheid aan geven. Voor de prijs komen personen, initiatieven of organisaties in aanmerking die een fundamentele bijdrage levert aan de positieverbetering en participatie van zmv-vrouwen. De Triomf is vooral bedoeld als blijk van waardering voor de bijdrage van zmv-vrouwen aan empowerment: het omzetten van hun kracht en kwaliteiten in het krijgen van invloed, gezegenschap en macht. "Het is een triomf dat zmv-vrouwen met hun korte geschiedenis en hun maatschappelijke positie eindelijk daarvoor de erkenning krijgen," aldus Aysel Ilksoy. Wel kunnen zmv-vrouwen best een steuntje in de rug gebruiken. "Vaak onderkennen zij zware belemmeringen voor hun emancipatie en participatie. Belemmeringen die ze dikwijls zelf moeten zien te overwin-

nen. Daarom verdienen ze het in het zonnetje te worden gezet. Als groep en als individu. En ook alle anderen die zich inzetten voor en in het belang van zmv-vrouwen verdienen grote waardering."

Erkenning van de positie en de kwaliteiten van zmv-vrouwen

Empowerment

Cisca Pattipilohy was niet alleen hoogst vereerd, maar ook verbaasd dat ze de eerste Triomfprijs in ontvangst mocht nemen. Wat de 76-jarige winnares betreft zijn er genoeg actieve jonge zwarte en migranten vrouwen die een steuntje in de rug kunnen gebruiken. Een bescheidenheid die kenmerkend is voor de instelling van Cisca Pattipilohy. De informatiedeskundige werd genomineerd omdat ze volgens de jury enorme prestaties heeft geleverd zonder zichzelf daarbij op de voorgrond te dringen. "Cisca Pattipilohy doet haar werk in alle bescheidenheid op de achtergrond, maar blijkt betrokken te zijn bij tal van projecten en activiteiten die de empowerment van zmv-vrouwen tot doel hebben. Daarmee heeft zij heeft ontegenzeggelijk een basis gecreëerd voor hun empowerment."

Informatiecentrum

Cisca Pattipilohy is de eerste bibliograaf van zmv-vrouwen in Nederland en heeft een

lange staat van dienst voor hun emancipatie. Al vanaf de jaren tachtig hamerde zij op het belang van een goede informatievoorziening over en voor zmv-vrouwen. Ze stond aan de wieg van een zeer belangrijk initiatief: Flamboyant, een landelijk zwarte en migranten vrouwen centrum, bibliotheek en documentatie centrum. Flamboyant heeft onder andere door het uitgeven van een zwarte vrouwen bibliografie een begin gemaakt met de ontsluiting van zwarte vrouwen informatie voor in Nederland wonende zwarte en migrantenvrouwen. "Het belang van Flamboyant is aanzienlijk geweest," aldus staatssecretaris A.E. Verstand-Bogaert bij de uitreiking van de prijs op 17 april in de Janskerk in Utrecht. "Niet voor niets is de informatie afdeling inmiddels overgedragen aan het Internationaal Informatiecentrum en Archief voor de Vrouwenbeweging, een topinstituut dat vrouwen wereldwijd van informatie voorziet en dat ook handelt vanuit dezelfde visie op kennis en informatie."

Kennis noodzakelijk voor succesvolle emancipatie en integratie

De staatssecretaris prees Cisca Pattipilohy voor haar decennialange inzet in de voorste gelederen ten behoeve van de emancipatie en integratie van zwarte, migranten en vluchtelingen vrouwen. "U hebt ook al heel

Prijswinnaar Cisca Pattipilohy: 'genoeg actieve jonge zmv-vrouwen die een steuntje in de rug kunnen gebruiken'

vraag begrepen dat een succesvolle emancipatie en integratie zonder kennis niet mogelijk is. Kennis over het bestaan van zwarte, migranten en vluchtelingenvrouwen, over hun problemen, wensen en verlangens. Kennis die verspreid moest worden onder zmv-vrouwen, om hen bewust te maken van hun positie. Maar ook onder autochtonen omdat kennis het verschil kan maken tussen onverschilligheid en betrokkenheid. Bovendien moest die kennis ook beschikbaar komen voor politici en andere betrokkenen als aangrijpingspunten voor beleid." Kennis waarvan ook de overheid volgens de staatssecretaris dankbaar gebruik maak bij het uitstippelen van beleid.

Arbeidsdeelname

Bijzonder onderdeel van dat beleid is de arbeidsdeelname van zmv-vrouwen. Sinds 1995 zijn vrouwen uit etnische minderheden bezig met een inhaalslag op de arbeidsmarkt. Uit het advies van de commissie Arbeidsdeelname Vrouwen uit Etnische Minderheden (AVEM) blijkt dat er weliswaar

veel mogelijkheden zijn voor vrouwen uit etnische minderheden, maar ook dat er nog vele onvoldoende worden benut. Werkgevers blijken dikwijls onbekend te zijn met hun mogelijkheden en weten hen vaak niet te vinden. Aan de andere kant hebben veel allochtone vrouwen moeite hun weg te vinden naar de arbeidsmarkt, en zijn ze onbekend met eventuele ondersteuningsmogelijkheden. Het is volgens de staatssecretaris daarom zaak de mogelijkheden goed in beeld te brengen en uit te dragen via toegankelijke kanalen voor beide partijen. "Om de arbeidsdeelname van zmv-vrouwen te bevorderen zullen alle partijen hun verantwoordelijkheid moeten nemen: de gemeenten, de Centra voor Werk en Inkomen, de opleidingscentra, de werkgevers- en werknemersorganisaties, maar ook de zmv-vrouwen zelf." Belangrijk is, zo besloot Verstand, dat zmv-vrouwen zich bewust worden van hun capaciteiten, van het belang van hun bijdrage voor de samenleving. "Als dat bewustzijn groeit zullen zmv-vrouwen zich ongetwijfeld laten gelden. Op de arbeidsmarkt, in de

politiek en in andere maatschappelijke verbanden. Om dat te stimuleren hebben we de Triomfprijs ingesteld. Het vervelende van een prijs is dat er altijd maar één winnaar is onder tal van goede inzendingen. Toch is dit een prijs die altijd meerdere winnaars oplevert. De Triomfprijs is immers een beloning voor de inzet van de winnaar voor de emancipatie en integratie van zwarte en migrantenvrouwen."

De twee andere genomineerden voor de Triomfprijs 2002 waren:

Gülşay Orhan, directeur van Fatusch

Productions en het *Komitee Zelfstandig Verblijfsrecht Migrantenvrouwen*.

Gülşay Orhan regisseerde en/of produceerde vele tientallen documentaires en programma's waarin de leefwereld van migranten zoveel mogelijk vanuit hun perspectief voor het voetlicht is gebracht, en waarin migrantenvrouwen in Nederland en vrouwen wereldwijd hun visie geven. Volgens het juryrapport levert Orhan met haar programma's een positieve bijdrage aan de dialoog over en in de culturele samenleving en is zij 'een geweldige ambassadeur voor de doelstelling van De Triomf'. Als dochter van een gastarbeider is zij bovendien in de ogen van de jury een rolmodel.

Het *Komitee Zelfstandig Verblijfsrecht*

Migrantenvrouwen werkt structureel aan verbetering van de verblijfsrechtelijke positie van migranten- en vluchtelingenvrouwen. Het doel van het Komitee is dat vrouwen die in het kader van gezinshereniging of gezinsvorming naar Nederland komen een zelfstandige verblijfsstatus krijgen, zonder beperking. De afhankelijke verblijfsstatus is één van de belangrijkste problemen waarmee migranten- en vluchtelingenvrouwen te maken krijgen. De jury heeft groot ontzag voor de lange adem en eensgezindheid waarmee alle organisaties die het Komitee in 1987 hebben opgericht (in 1990 aangevuld met de vrouwenopvangvoorzieningen), nog steeds blijven werken.

Extra aandacht voor vrouwen uit etnische minderheidsgroepen

Het kabinet wil dat in de intentieverklaring herintredende vrouwen bijzondere aandacht wordt besteed aan vrouwen uit etnische minderheidsgroepen. Minstens 15 procent van de vrouwen die komend jaar in het kader van het convenant aan de slag gaan, zouden uit een etnische minderheidsgroep afkomstig moeten zijn. Om dat te bereiken moeten deze vrouwen beter worden geïnformeerd over de bestaande regelingen die de stap naar de arbeidsmarkt vergemakkelijken. In de intentieverklaring herintredende vrouwen is op 5 maart 2002 afgesproken om tot en met 2005 70.000 herintredende vrouwen aan het werk te krijgen.

Dit blijkt uit de kabinetsreactie op het advies van de commissie Arbeidsdeelname Vrouwen uit Etnische Minderheidsgroepen (AVEM), die demissionair staatssecretaris Verstand van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en demissionair minister Van Boxtel van Grote Steden- en Integratiebeleid naar het parlement hebben verzonden. De commissie AVEM heeft een advies uitgebracht over de manier waarop de arbeidsdeelname en de maatschappelijke participatie van vrouwen uit etnische minderheidsgroepen kan worden bevorderd. Naast de kabinetsreactie hebben de bewindslieden ook het onderzoek Allochtone Vrouwen en Kinderopvang aangeboden aan de Tweede Kamer.

Verstand en Van Boxtel stellen dat het kabinet al veel heeft gedaan om de achterstand in arbeidsdeelname van vrouwen uit etnische minderheidsgroepen op te lossen. Er zijn specifieke maatregelen genomen voor etnische minderheden en herintredende vrouwen, zoals het convenant dat met het midden- en kleinbedrijf is gesloten om allochtonen aan het werk te helpen.

Daarnaast kunnen vrouwen uit etnische minderheidsgroepen ook profiteren van het algemene beleid. Met de zogenaamde sluitende aanpak wordt er bijvoorbeeld voor gezorgd dat alle werkzoekenden van de uitkeringsinstanties een aanbod krijgen voor werk, werkervaring of scholing. Ook is de Wet arbeid en zorg per 1 december 2001 in werking getreden. Deze wet maakt het ook voor vrouwen uit etnische minderheidsgroepen makkelijker om werken met de zorg voor kinderen of zieke familieleden te combineren.

Het kabinet wil bevorderen dat de maatregelen vrouwen uit etnische minderheidsgroepen beter bereiken. Zo gaat het Centrum voor Werk en Inkomen met organisaties van etnische minderheidsgroepen een voorlichtingscampagne houden die specifiek gericht is op werkzoekenden uit etnische minderheidsgroeperingen. Ook bij de invoering van de nieuwe Wet basisvoorziening kinderopvang komt een campagne die specifiek op deze groep is gericht. Verder gaat het ministerie van Sociale

Zaken en Werkgelegenheid een bijeenkomst voor gastouderbureaus en organisaties van etnische minderheidsgroepen organiseren. De bedoeling hiervan is dat gastouderbureaus vrouwen uit etnische minderheidsgroepen als potentiële klant en gastouder gaan zien en dat de vrouwen de mogelijkheden ontdekken die gastouderbureaus voor hen hebben.

In de komende kabinetsperiode wordt een tijdelijke stuurgroep ingesteld die zorg gaat dragen voor de uitvoering van de actiepunten die in het kabinetsstandpunt zijn afgesproken. De stuurgroep gaat ook een leidraad opstellen met voorbeelden van goed werkende samenwerkingsverbanden op lokaal niveau. Dit kan gemeenten helpen bij de coördinatie van hun activiteiten om allochtone vrouwen weer aan het werk te helpen of maatschappelijke activiteiten te laten verrichten. In de stuurgroep zitten vertegenwoordigers van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de Centra voor Werk en Inkomen, de grote steden, het Overlegkader Vrouwen uit Minderheden, de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (in het bijzonder het projectbureau Dagindeling), Volksgezondheid Welzijn en Sport, Onderwijs Cultuur en Wetenschappen en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

<

Noteer alvast in uw agenda

Vakconferentie Opbouwwerk 2002

donderdag **21 november** in Nieuwegein

Stedenland

Met 5000 en LSA lid Rini MO samenlevingsopbouw een naamje waarvoor ze zich geïnspireerd waart over samenlevingsopbouw. De website is inmiddels al met name op 'debuut' en 'nieuwe' bij voorbeeld hore. Alleen de jongeren worden vermeldt. Het blad is de 15e eeuw. De 15e eeuw is van de redactie van MO/Samenlevingsopbouw. Pilsgracht 51, 2512 EX Den Haag, of het net op de fax: 070-350 9973.

Utrecht

Jeugd waakt over Overvecht
Jongeren met een crimineel verleden houden sinds kort toezicht in de Utrechtse wijk Overvecht. Uit een proef is gebleken dat jongeren zo uit het criminele circuit zijn te halen en dat ook blijven, aldus het Utrechts Nieuwsblad van 23 mei 2002. Overvecht is de eerste van drie wijken waar de jongerenteams komen. Kanaleneiland en Hoograven volgen snel.

Rashid Adam is veertien jaar. Sinds twee maanden loopt hij iedere donderdagavond en zaterdag in een herkenbare groene jas met een portofolio door grootwinkelen met een portofolio door grootwinkelen. Rashid is een van de leden van het jongerenteam: een groep van maximaal twaalf jongeren die allemaal wat op hun kerfstok hebben en door middel van toezicht uit de criminaliteit willen komen en blijven. Rashid vond de politie voordat hij hieraan begon 'rotzakken'. Nu werkt hij met ze samen en is hij fel op iedereen die misdrijven pleegt of overlast geeft. En hij vindt het nog leuk ook: 'Ik heb al een paar dieven aangehouden. Dat is het spannendst.' Niet iedereen is even blij aangesproken te worden door de tieners. 'Er zijn van die mensen die zeggen, wat moet jij nu snotneus? Dan wil ik boos worden, maar een van de dingen die ik juist hier geleerd heb is dat ik dat niet moet doen. Als we er niet uitkomen, dan roepen we de begeleiders op.' Rashid dient als het goede voorbeeld voor andere jongeren in de wijk. Zijn vrienden zitten daar niet mee. Sommige anderen wel. 'We zijn wel eens uitgemaakt voor verraders, maar dat doen vooral jongeren die we niet kennen. Mijn vrienden vinden het juist leuk. Er zijn er al een paar die zich zelf ook hebben Utrecht krijgt dit jaar nog twee van dergelijke teams die toezicht gaan houden op straat. Gemeente, wijk en politie ondertekenden daarvoor inmiddels een convenant. De jongeren die deelnemen zitten een jaar bij elkaar. Twee maal per week gaan ze de straat op. Een middag lang wordt ze normen en waarden bijgebracht tijdens een themabijeenkomst. Politie en wijkbegeleiden de jongeren, die niet ouder dan twin-

tig jaar mogen zijn. Voor hun deelname ontvangen ze enkele tientallen euro's, die aan het einde van het project worden uitgereikt. Volgens projectleider Smeulders is toezicht houden een prima middel om jongeren uit de criminaliteit te halen. 'Het sluit aan bij hun spanningsbehoefte, ze leren sterker in hun schoenen te staan en ze krijgen dat ze zich bewust worden van hun keuzes, en dat ze daar verantwoordelijkheid voor nemen.' Om ervoor te zorgen dat de jongeren na het project niet terugvallen in hun oude gedrag, gaan de jongeren vrijwilligerswerk doen, zoals voorlichting geven aan kinderen. Het streven is om tachtig procent van de jongeren na hun deelname aan het toezichtproject vrijwilligerswerk te laten doen.

De jongeren die meedoen moeten lef hebben, overwicht hebben op leeftijdgenoten en gemotiveerd zijn. Dat ze daarmee de jongeren die de grootste problemen veroorzaken, de harde-kern, niet zouden bereiken, vindt projectleider Smeulders onzinnig. 'Er zitten op dit moment een aantal harde-kernjongeren in het team. Ook deze jongeren kun je benaderen als je maar onder vier ogen met ze praat en ze niet in de groep benadert. Dan blijkt dat ze best wel gemotiveerd zijn om wat aan hun gedrag te doen.' Het idee voor een jongerenteam is niet helemaal nieuw. Vanaf 1996 is er vier jaar lang proefgedraaid met het Marco Poloteam, een vergelijkbaar team in Kanaleneiland. Dat bleek een succes, waarna werd gewerkt aan een stadsbrede aanpak. Rashid Adam is vastbesloten uit de criminaliteit te blijven. 'Je schiet er niets mee op. Als anderen die dingen willen doen, moeten zij dat weten. Ik kan er nu afstand van nemen.'

Website over ama's wint prijs

De internetpagina www.vluchtweg5.nl heeft op het internationale World Media Festival in het Duitse Hamburg de zilveren globe gekregen.

De website is een gezamenlijk initiatief van het ministerie van Justitie, de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), het Centraal

Orgaan Opvang Asielzoekers (COA) en VluchtelingenWerk Nederland. Op 'Vluchtweg 5' worden de belevenissen gevolgd van vijf alleenstaande minderjarige asielzoekers (ama's) die naar Nederland zijn gelucht en hier asiel hebben aangevraagd, aldus **Contrast van 25 april 2002**. Bezoekers van de site, die zich richt op jongeren tussen de 14 en 18 jaar, kunnen de kamers van de jonge vluchtelingen bekijken en de ontwikkeling van hun asielprocedure volgen. Daarnaast houden de vijf elk een dagboek bij over hun leven als asielzoeker. Vluchtweg 5 is interactief: bezoekers kunnen er hun eigen ideeën kwijt door bijvoorbeeld op een stelling te reageren of te mailen met de asielzoekers. Jaarlijks belooft het World Media Festival producties van moderne media. Dit jaar waren er inzendingen uit 22 landen.

Arnhem

Naar Klarendallers luisteren in ministersauto
Stapels papier hebben politici al genoeg. Daarom maakten de Klarendallers een cd. Zodat de politiek letterlijk hun stem kan horen. Tijdens een ritje in de auto tussen vergaderingen in, is de suggestie, aldus de **Gelderlander van 26 april 2002**.

Buurtmeester en LSA lid Toon Lubbers is trots. Het is hem gelukt om de stem van Klarendal te laten horen aan minister Roger van Bontel en Tweede Kamerleden Dick de Cloe en Peter van Heemst. Dit gebeurde tijdens een LSA praktijkdag op 22 april in de Tweede Kamer. Ruim tweehonderd vrijwilligers uit Nederland kwam daar bij elkaar om te discussiëren over een gezamenlijke aanpak en om bij politici aandacht te vragen voor hun problemen.

Eigenlijk was het niet de bedoeling dat wijk- en zich afzonderlijk zouden profileren, maar Toon Lubbers kreeg het toch voor elkaar. Dick de Cloe en Peter van Heemst, namen de cd in ontvangst. Zij zijn twee van de 33 kamerleden die de afgelopen kabinetsperiode een achterstandswijk hebben 'geadopteerd' in het kader van het gelijknamige LSA-project. Doel was om meer betrokkenheid van Haagse politici bij de

mensen in de wijk te kweken en andersom meer begrip van burgers voor de politiek los te maken. De Cloe en Van Heemst waren de adoptie-ouders van Klarendal, die enkele jaren geleden door problemen met drugs-handel landelijke bekendheid kreeg. De actieve bewoners van de wijk willen nog meer aandacht voor hun Klarendal vanuit Den Haag. Maar een brief sturen leek hun niet het allerbeste idee. Die zou bovenop alle post belanden die dagelijks Den Haag bereikt en vanzelf onderop de stapel van de politici belanden. Dus hebben ze een heuse cd gemaakt waarop bewoners zich vocaal van hun beste kant laten horen. Het gaat om buurtbewoners van verschillende nationaliteiten en leeftijden. Ze praten over de positieve en negatieve kanten van Klarendal. Over de jeugd. De (on)veiligheid in de wijk, het onderwijs en het afval. Mensen die enthousiast zijn over de wijk komen aan het woord, en mensen die duidelijke klachten hebben, steken dat op de cd niet onder de spreekwoordelijke stoelen of banken. Ook komt men met de nodige suggesties om de wijk leefbaarder te maken. Een voorstel was om kinderen een uur per week verplicht ethiekles te geven om ze besef bij te brengen van de verhoudingen in het leven. 'Gelijkwaardigheid mag er van mij met de paplepel ingepropt worden.' Een Surinaamse vrouw onderkent de problemen in de wijk, maar ziet dat het met de jongste generatie steeds beter gaat 'Klarendal is een zwart schaap met een wit kindje', laat ze weten. Minister Roger van Boxtel was zelf niet aanwezig op de bijeenkomst, maar Toon Lubbers wist zijn medewerker op te sporen en die verzekerde hem dat de cd bij de hoogste baas terecht zou komen.

Utrecht

Geuzenwijk staat droog op buurtfeest Tijdens het Geuzenfestival, het grote buurtfeest met een uitgebreid programma, geldt een alcoholverbod. Een aantal vrijwilligers zullen samen met tien politieagenten controle uitoefenen op de naleving van het verbod, aldus het Utrechts **Nieuwsblad van 25 mei 2002**. Het feestgebied wordt door middel van afzettingen en dranghekken afgezet van de rest van de Geuzenwijk. Alleen 's avonds tijdens het programma in het

clubhuis mag gelimiteerd alcohol worden geschonken. De feestorganisatie van buurtbewoners heeft voor de maatregel gekozen 'omdat in het verleden is gebleken dat sommige buurtbewoners geen maat weten te houden met het gebruik van alcohol en vervolgens agressief worden. En dat doet afbreuk aan een leuk feest', aldus feestcoördinator M. Zegers. Zo kan het dus ook.

Amsterdam

Senioren verzilveren huis, maar blijven erin wonen Het echtpaar Liefhebber uit het Gelderse Hall woont al veertig jaar in een eigen vrijstaande woning. Hij, 75 jaar, was in zijn jonge jaren draglinemachinist, maar kwam op zijn 48ste in de WAO terecht. Pensioen hebben ze daardoor nauwelijks opgebouwd, en de AOW blijkt geen vetpot. Toen lasen ze in de krant dat een woningbouwcorporatie woningen wilde opkopen. Zo kregen ze eindelijk geld ter beschikking voor een plezierige oude dag en mochten ze nog gratis in hun huis blijven wonen ook, aldus de **Volkskrant van 31 mei 2002**. Ook met de pensioenvoorziening van de familie Jansen uit Nijkerk, 70 en 66 jaar, is het slecht gesteld. Hij werkte altijd bij bedrijven waar niet of nauwelijks aan pensioenopbouw werd gedaan. Ook zij verkochten hun huis (vrije verkoopwaarde 275.000 euro) na overleg met hun kinderen aan de woningbouwcorporatie. Zij krijgen nu jaarlijks een bedrag op hun bankrekening overgemaakt. 'Onze levensvreugde is geweldig vooruitgegaan. Zij verzorgen al het onderhoud. Als je belt, staan ze altijd voor je klaar.' 'Verzilverd Wonen' is een proef van de TorenstadGroep in Zutphen, in samenwerking met woningbouwcorporatie Hanzewonen. 'Wij hadden het idee', zegt Joke de Bie, initiatiefneemster en manager van het proefproject, 'dat er bij ouderen van de babyboomgeneratie misschien belangstelling zou bestaan voor een constructie waarin ze de waarde van hun huis kunnen verzilveren, maar er toch in kunnen blijven wonen. Dat bleek te kloppen. Niet alleen voor de eerste babyboomers die nu geleidelijk met (vervroegd) pensioen gaan, maar ook voor de generatie die daaraan vooraf gaat. Na een paar berichten in de krant werd Torenstad overspoeld met brieven en

telefoonnetjes uit het hele land. Daar zaten nogal wat probleemgevallen bij: mensen die de lasten van hun huis na het overlijden van hun partner niet meer konden opbrengen, of mensen die vanwege de sociale dienst hun woning moesten 'opeten'. Vorig jaar werden er in de driehoek Zutphen-Deventer-Apeldoorn waarin Hanzestad werkt, zo'n 120 offertes uitgebracht en enkele tientallen koopcontracten notarieel vastgelegd. Het experimenteerstadium is nu voorbij, inmiddels is Verzilverd Wonen in Friesland van start gegaan in samenwerking met een holding van zes regionale woningbouwcorporaties. Later volgt de rest van het land. Het mes snijdt aan twee kanten. Voor senioren biedt het een oplossing voor financiële problemen. Voor de woningbouwcorporatie levert het werk op en de corporatie kan na het overlijden van de oude bewoners de eventuele waardestijging van de woning incasseren. De prijs die de corporatie betaalt, is gebaseerd op de vrije verkoopwaarde, waar een bedrag voor eventueel achterstallig onderhoud vanaf gaat, plus een vergoeding voor renteverlies en andere onkosten voor de corporatie (6 procent) die ook de kosten koper en de bemiddeling van Torenstad betaalt. Ouderen die hun woning via Torenstad aan een corporatie overdoen kunnen kiezen voor een eenmalig bedrag of een jaarlijkse uitkering over een periode die in overleg wordt vastgesteld. Het uitbetaalde bedrag bedraagt 50 tot 60 procent van de waarde van het huis. Dat lijkt weinig, maar daar komt het levenslange 'gratis' woonrecht bij. De waarde daarvan wordt bepaald op basis van de sterfstatistiek van het CBS. Het afsluiten van het verkoopcontract, kost al gauw een half jaar, waarin de medewerkers van Verzilverd Wonen alle voor- en nadelen van de transactie doornemen. Er komt een offerte, het huis wordt getaxeerd en er wordt gekeken of de woning aangepast kan worden als een van de bewoners gehandicapt raakt. Zo niet, dan wordt de verkoop ontraden. In die begeleiding schuilt volgens de Bie, voorheen in het welzijnswerk voor senioren werkzaam, de kracht van het concept. 'We bieden niet alleen een financieel, maar ook een sociaal product. Je moet mensen

geruststellen en krijgt vaak treurige verhalen te horen. Daar moet je de tijd voor nemen. Een verantwoord advies is voor ouderen cruciaal.'

Den Haag

Cafebazen negeren massaal alcoholverbod voor jeugd

Jongeren kunnen bijna overal aan alcoholische dranken komen, ondanks de beperkingen die de wet op dit gebied kent. Vooral de horeca overtreedt de wet massaal, zo bleek gisteren uit onderzoek in opdracht van de Keuringsdienst van Waren.

Het is verboden aan jongeren onder de zestien jaar alcoholische dranken te verkopen. Voor jongeren tussen de zestien en achttien jaar geldt alleen nog een verbod voor sterke drank met een alcoholpercentage van boven de 15 procent, zoals jenever en wodka

In de praktijk komt van deze regels weinig terecht, zegt de Keuringsdienst van Waren, aldus de **Spits van 16 mei 2002**. In de horeca houdt vrijwel niemand zich aan de verboden volgens de dienst. In levensmiddelenbedrijven en slijterijen is het iets moeilijker voor jongeren om drank te kopen, maar dat lukt nog altijd in 80 procent van de gevallen. De Keuringsdienst van Waren noemt de resultaten opmerkelijk, omdat bijna alle ondervraagde verkopers wel op de hoogte zijn van de wettelijke bepalingen. Tweederde beweerde zich er ook aan te houden. Uit het onderzoek komt ook naar voren dat jongeren de afgelopen jaren meer alcohol zijn gaan drinken. Vorig jaar dronk 74 procent van de veertien- en vijftienjarigen alcohol bij het uitgaan. Dat was in 1999 nog 67 procent. Bij de zestien- en zeventienjarigen was sprake van een toename tot 91 procent. De stijging hangt volgens de Keuringsdienst van Waren samen met de toegenomen populariteit van zogenoemde pre-mixdrankjes. De Keuringsdienst van Waren ziet in de resultaten van het onderzoek aanleiding om de controles op de Drink- en Horecawet op te voeren. Het Platform Verkoop Alcoholhoudende Dranken voor Thuisgebruik en de brancheorganisatie Koninklijke Horeca Nederland benadrukken dat de keuringsdienst zich baseert op gegevens van vorig jaar. Deze organisatie is een samenwerkingsverband van de supermark-

ten, slijterijen en speciaalzaken. Ook Koninklijke Horeca Nederland zegt sinds vorige maand met een campagne de strijd tegen de verkoop van alcohol te hebben aangeboden.

Eindhoven

De rotte plek is uit de appel gesneden. Weer enge verhalen in de krant, weer over enge Marokkaanse jeugd, weer in Vaartbroek. En weer wordt beterschap beloofd, aldus het **Eindhovens Dagblad van 25 mei 2002**. Maar hoe zit dat nou, gebeurt er wel iets?

De welzijnswerker weet beter: er gebeurt genoeg. Ze heeft net nog een spoedgeprek opgezet met wijkraad, stadsdeelkantoor, jongerenzorg, politienetwerker. Daar verwacht ze veel van. Ook een cadeautje, de grote wens: een ontmoetingsplek buiten. Gewoon waar de jongens zichzelf kunnen zijn, een beetje uit het zicht, zodat niemand zich aan hen stoort of bang hoeft te zijn. Klinkt mooi, maar anderhalf jaar geleden klonk het net zo mooi, toen bijna hetzelfde werd verteld door haar voorganger. Ook die wilde een plek, binnen, toen

Daar zitten we nu, in die nieuwe plek. Jeugdhuis De Vaart, aan de zijkant van het winkelcentrum. Precies zoals besteld, met een biljart en pingpongtafel en een ijskast vol cola. Maar toch leeft de buurt nog steeds in angst, toch is het winkelcentrum op donderdagavond nog steeds dicht. Het centrum loopt als een trein: activiteiten van Arabische les door ouders tot huiswerkbegeleiding en tienerdisco. 'We hebben per week 250 bezoekers', zegt netwerkster Schols vol trots. Ook ver is ze met een onzichtbaar punt: de bewustwording van de jongeren. Mooi, maar de kerkdeuren zijn zwartgeblakerd. Niemand ontkent dat er net rottigheid is geweest, maar volgens veel betrokkenen gaat het om wat incidenten met terecht arrestaties. 'We hebben alles onder controle, alleen kregen we geen vat op een klein groepje raddraaiers. Die zijn opgepakt. Daar zaten we eerlijk gezegd op te wachten. De rotte plek is uit de appel gesneden, nu wordt het weer rustig, verwacht Meulensteen van het opbouwwerk. Rustig wil bedrijfsleider Vughts van de Albert Heijn het nog niet noemen. Er zit schot in, dat wel, maar rottigheid blijft. En hier meer dan elders. Bewustwording vindt

hij leuk, maar hij hoopt nog steeds op duidelijkheid. 'Er zijn teveel instanties die allemaal een deeltje van het probleem aanpakken. Maak eens een lijstje met wie waar verantwoordelijk voor is.'

Duidelijkheid zou veel helpen, beaamt Schols, vooral duidelijkheid naar de wijk. 'Hier zijn geen extra problemen, het probleem is dat er een grote aanwijsbare groep woont: Marokkanen.' Ze bemerkt veel 'oneigenlijke reacties' in de wijk. 'Er heerst angst. Die is gegroeid en niet gemakkelijk weg te nemen.' Ze ziet dagelijks hoe mensen met een grote boog om haar klantjes heenlopen, terwijl zij ze kent als jongens die geen vlieg kwaad doen. 'Maar als ze bij elkaar staan, pakt iedereen zijn handtas stevig vast. Dat lokt natuurlijk reacties uit en dat is in beide gevallen jammer en onterecht.' De angst moet weg, vindt ze. Maar dat is ook aan de buurtbewoners zelf. Zie moeten ook verder durven kijken. Ze krijgt gelijk van politienetwerker Bijnen. 'De gemiddelde Vaartbroeker mag wel wat water bij de wijn doen. Anderzijds daar moet dan ook het klimaat voor heersen en dat is er nu nog niet.' Ze zijn wel op de goede weg.

Dongen

Lieveheersbeestjes ingezet tegen bladluis. De gemeente Dongen zet 125.000 lieveheersbeestjes in om bladluis in bomen te bestrijden. De beestjes zijn speciaal ingevlogen uit Californië, aldus de **Spits van 30 mei 2002**. Het lieveheersbeestje is de grootste vijand van de bladluis: hij eet ze op. De eerste 75.000 lieveheersbeestjes zijn gisteren uitgezet. Begin juni komen nog eens 50.000 diertjes vanuit de Verenigde Staten naar Dongen. Volgens de woordvoerder is de inzet van het lieveheersbeestje een milieuvriendelijk alternatief voor bestrijdingsmiddelen. Misschien kan de campagne tegen zinloos geweld hier nog iets mee?

Diana van Oort

<

stimio

De schakel in uw communicatieketen

Een ideaal communicatie-concept

De communicatie-keten telt vele schakels. U heeft ideeën nodig en teksten, vormgeving, drukwerk, een congres, een videofilm of een Internet-site om die ideeën werkelijkheid te laten worden. Daarbij schakelt u specialisten in, zoals vormgevers, tekstschrijvers, drukkers, communicatie-adviseurs enz.

Maak daarbij gebruik van een beproefd concept. Bij u om de hoek, bij wijze van spreken. Eén adres, waar u met al uw wensen en vragen rond communicatie terecht kunt. Of het nu gaat om advisering of uitvoering, om kleine of grote projecten, om één dienst of product of een combinatie van meerdere diensten en producten. Aan u de keuze:

- teksten/interviews voor folders, brochures, tijdschriften en videoproducties
- advisering & uitvoering interne en externe communicatie
- coaching van pr-medewerkers
- beleidsadviesing & -implementatie, informatievoorziening & monitoring
- organisatie van conferenties & congressen
- samenstelling & productie van videofilms
- vormgeving, dtp & drukwerk

Flexibiliteit, kwaliteit, snelheid en creativiteit

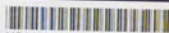
Stimio bewijst al 15 jaar een uitstekende partner te zijn als het gaat om flexibiliteit, kwaliteit, snelheid en creativiteit. Bovendien beschikken wij door onze duurzame relaties met opdrachtgevers in de non profit-sector over de nodige ervaring en deskundigheid op beleids-terreinen als welzijn, gezondheidszorg, arbeidsmarktbeleid, minderhedenbeleid en onderwijs. Wij werk(t)en voor o.a.: de ministeries van VWS, Binnenlandse Zaken en Onderwijs & Wetenschappen, Arbeidsvoorziening Nederland, het Landelijk Centrum Opbouwwerk, JMW, de FIOM, de NP/CF, de NOT, Nederlands Politiemuseum, Compaq Nederland, SAP enz.

Geïnteresseerd in een vrijblijvende kennismaking?
Bel ons voor toezending van onze bureau-brochure
of voor het maken van een afspraak.

stimio

COMMUNICATIE PROJECTEN BV

communicatie- & beleidsadviesing
informatievoorziening & monitoring
tekstschrijven & journalistieke producties
management conferenties & symposia
audio-visuele producties
vormgeving & dtp
drukwerk

HSA001000175
188
Tijdschriften MO

Den Bommel 2
4194 TZ Meteren
Tel 0345 - 569844
Fax 0345 - 569825
e-mail stimio@wxs.nl